

SALOMY JANE CSÓKJA.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Írta Bret Harthe. — Angolból fordította S. A.

A főjegyző beszéde után lehullt a lepel a képről, mely művészi jelességeivel általános tetszést keltett.

A kép, melyet Pest megye az akkori alispán, Földváry Mihály indítványára még 1894-ben rendelt meg, Roskovic Ignác jeles festőművésznünk sikerült műve. Életnagyságban s férfi kora delén, 1847-iki alakjában ábrázolja Kosuth Lajost, ki a megrendelés utasítása szerint Pest megye zöld asztalánál, szokott könnyed szónoki állásában tűnik elénk. Deli alakját sötétzöld színű s karneol-gombokkal megrakott atilla, fekete selyem mellény és vadgalamb színű nadrág fűdi. Az atilla nyakára széles inggallér hajlik ki s oldalán vörös zsinórtartón egyszerű díszkard csüng. Arczán nyájas szelíd-ség ömlik el; de homlokán s ajkai körül borongás ül s kék szemének villogó tüze törhetetlen erőlyt fejez ki. Jobb kezében iratsomót szorít, míg baljával könnyed szónoki mozdulatot tesz. A háttérben könyves polcz és Pestvármegye címere egészíti ki a kép színeibe rejtett komoly hangulatot.

A méltóságos hatású képet az elnöki emelvény mögött, a terem főfalán helyezték el, melynek közepét Ő Felsője életnagyságú arcképe, Benczúr Gyula műve, díszíti. Kosuth képét ettől balra függesztették föl, míg ugyanattól jobbra Deák Ferencnek hasonló nagyságú arcképe látható. «Az élet és a halál, meg az idő így egyenliti ki az ellentéteket s egyesíti a nemzet nagy alakjait», mondá találon egyik napilapunk.

SZÁSZ BELA KÖLTEMÉNYEIBŐL.

A KÓKOPORSÓ.

Fűtől, mohától zölden, Az ősi ezimer lapján,
A templom udvarán, Az irás és a kép
Fekszik a kő-koporsó, Alig, alig, hogy látszik,
Sok száz év óta tán. El van kopatva rég.

Egykor reá könyek közt A kő felett most járunk
Aggattak koszorút, Némán és hidegen,
Most meg lábbal tapossák, Nem is gondolva rája:
Rajta visz át az út... Ki alszik ide lenn?

Ma-holnap a betűkből
Talán egy sem marad —
És aztán ott lesz símán
A régi kódarab...

HAJNALBAN.

Longfellow.

Egy szellő száll a tengeren:
«Setét ködök, helyet nekem!»

Hajókra száll: «Föl, emberek,
Föl a vitorlát, itt a regg!»

A száraz-földre el-becsap,
S zajongva szól: «Föl, itt a nap!»

Az erdőn vígan átszalad:
«Föl, föl, levél-zászlóidat!»

A kis madár fölé hajol:
«Boesásd ki szárnyad' és dalol!»

És a tanyákra bekiált:
«Kakas, fűjd meg már trombitád!»

A zöld vetésen át sárosog:
«Hajolj meg, köszöntsd a napot!»

A harangok közt átszalad:
«Ébredj, harang, hallasd szavad'!»

Sohajt a temető felett:
«Még ne, ti még pihenetek...»

Vadon erdőn vezetett keresztül útjuk, a melynek alja be volt növe magas, a lovak hátsáig érő bozóttal. A lenyugó nap bevilágított az erdő homályába a sárga levelek rezgésén keresztül, a madarak énekükbe fogtak s mindkét oldalról hűvös, lassu források csörgedezését lehetett hallani. Néhány pillanat múlva elértek a nyílt dombhátat, a melynek tövében feküdt a városka. Az volt a szokása a visszatérő lovasoknak, hogy erről a dombhátról vágatva, kiabálva, lövöldözve rohantak le, előre hirdelve jövetelüket. A lármat most nem találták a helyzethez illőnek, hanem, kijutva az erdőből, hallgatagon vágattak le a lejtőn. Java vágatásban voltak, a mikor a fiatal fogoly hirtelen kirántotta jobb kezét a kötélből s elkapta a kantárszárát, a mely szabadon lógott le a ló nyakán. Egy hirtelen rántás a kantárszáron — és a jól begyakorlott ló elülső lábával keményen megállt a lejtőn, míg a hátsókkal a levegőbe rugott. A többiek vágattak tovább; az a csendőr, a ki a fogoly lovát tartotta, hamar eleresztette a vezetéket, hogy le ne rántsa lováról. A fogoly megfordult s egy pillanat múlva már szélesebséggel vágatott föl a lejtőn.

Az egész egy pillanat műve volt; nem kellett hozzá csak egy begyakorlott ló, meg egy tapasztalt kéz. A többiek legalább is ötven ölnyre vágattak el, míg meg tudtak állani, — a szökevény már akkor nagy útat tett meg hegynek föl. Oly rövid volt az útja, hogy csak két lövést küldhettek utána, melyek két lányira a szökevény feje fölött verték fel a port. Nem mertek alacsonyan cselözni: a ló volt az értékesebb állat kettejük közül. Jól tudta ezt a szökevény is és jobb szeretett volna egy golyót a maga lábába, mint a lováéba. Őt embert küldtek utána, hogy fogják el, vagy öljék meg. Az utóbbi kikerülhetetlennek látszott. De a legény számolt az eshetőségekkel; mielőtt még egyet lehetnek volna, ő már az erdőben volt s ide-oda kanyarogva a levágott fatörzsek között, nyoma veszett. A csendőrök tudták, hogy a lóva jobb, mint az övék s két óra múlva visszafordultak, megúna bottal ütni a szökevény nyomát. A végét elmondta röviden a «Sierrai Híradó»:

«Vörös Peti, a hírhedt lóköltőt, a ki oly sokáig tudta kijátszani a bíróságot, elfogták és felakasztották a múlt héten. Czimborája, sajnos, elszabadult egy kitűnő lovon, melynek jogos gazdája Boompointer bíró úr, a kinek csak néhány napja hiába kínáltak érte ezer dollárt. Bár a tolvaj nem igen használhatja a lovat a fölfedezés veszélye nélkül, — mégse sok remény van rá, hogy akár ő, akár a ló megint kézre kerüljön».

Salomy Jane utána nézett a lovas-csapatnak, a míg el nem tűnt szeme elől. Aztán észrevette, hogy rövid népszerűsége oda van. A többi asszonyok gyűlölettel néztek rá, a miért lelke pillanatnyi fölhevülésében följük emelkedett, — csak a gyermekek néztek csudálattal őt, a ki «cziczázott» egy emberrel, a kit mihamarabb fel fognak akasztani. Salomy Jane nem sokat törődött a változással. Fölvette nanking sárga szalmakalapját — nagy vakmerőség, a mely bármi más nőt tönkretett volna, de az ő friss barna arcához pompásan illett, — megkötötte a szalagjait, felugrott az öszvére, fűttengett a kutyájának, kezével intett az esőesatornán kapaszkodó fiúnak s elügetett lobogó barna hollandi-vásznon ruhájában.

Négy mérföldnyire volt az apja háza. Nem olyan viskó volt ez, mint a Vörös Petié; jó nagy ház, hatalmas ló és szarvasmarha istállókkal,

lévén az ő apja, Madison Clay, jókora gulyának és ménesnek a tulajdonosa s híres gazda a vidéken. Ez a körülmény nagy tekintélyt szerzett Salomy Janenek is, — de a leány nem azért volt tartózkodó és megközelíthetetlen, hanem természeténél s özvegy atyja iránti gondoskodó szereteténél fogva. Az atyja ugyanis folyton veszélyben volt környékbeli ellenségeitől s már maga az a látvány is, hogy az öreg mindig töltött puskával kénytelen járnai, előítélettel töltötte el a leányt a szomszéd férfiak iránt. Az a gondolat, hogy a gulya, ménes, a földek mind az övéi lesznek egykor, nem háborgatta nyugalmát. Clay uram elfogadta háziasszonykodását; «fejéjé» létere kicsinylette egy kissé, de bizonyos foku tisztelettel is volt iránta.

— Csinos dolgot hallottam rólad! Mi volt az Vörös Petiéknél? Cziczázni egy lóköltővel, he? — mondotta Clay uram másnap a reggelinél.

— Azt hiszem hallotta apám, hogy történt, — felelt Salomy Jane nyugodtan, föl se nézve.

— Mit gondolsz, mit szól majd hozzá Rube? Mit fogsz neki mondani? — mondotta Clay uram gúnyolódva.

Rube — Waters Ruben — egy legény volt, a kiről az a hír járt, hogy Clay uram pártfogoltja. Salomy Jane fölneezett.

— Azt fogom neki mondani, hogy majd ha őt akasztják, megcsókolom őt is. — előbb nem.

A kisasszony jókedvűen nevetett. Clay uram is mosolygott, de a következő pillanatban morgni kezdett.

— De az a lóköltő kiszabadult ám, — mondotta mérgesen.

Salomy Jane letette a kését meg a villáját. Ez kétségkívül új fordulat volt. Erre nem gondolt azelőtt és — sajátságos — most kezdett először érdeklődni a legény iránt.

— Elszabadult? ismételte. — Eleresztették? — Ördögöt, — felelt az apja, — kisiklott a köteleiből s a hogy a lejtőn lementek, hirtelen megfordult s majd lerántva lováról vezetőjét, felvágatott a lejtőn. A Boompointer lovan akár fogódit is játszhatott volna velük. Ugy kell nekik. A helyett, hogy felkötik a legelső fára, vagy lelövik az ajtó előtt, el kellett vinniök a bíróság elé — példaadásul. Hát nem elég példaadás, ha az efféle ismeretlen jött-mentet egyszerűen felkötik? Tanulhat ebből is eleget. Hát a mikor Myers Jakab lelőtte a Viney névéd második férjét s én aztán lesbe álltam rá az erdőben, — talán én hozzá kötöttem a lovához és elvittem a Viney néz házához, mielőtt lelőttem volna? Nem ment el az eszem! Sőt ott sétáltam az erdőben, látszólag nem gondolva sem mire, s a mikor megláttam őt, odalovagoltam hozzá és azt mondtam neki...

Salomy Jane azonban hallotta már elégszer ezt a históriát. Ép a legkedvesebb rokonok unatják el sokszor az embert elbeszéléseikkel.

— Tudom, apa, tudom, hogy volt. De ez a lóköltő elmenekült, még csak sebet sem kapott?

— El ám. No, de majd csak elfogják, ha boldond fölvel el akarja adni a lovat. Láthatod, hogy nem találhatod ki azt a mesét a halmi készülő idegenről Rube-nak. Nem fogja lenyelni.

— Egyre megy, — felelt mosolyogva a lány. Elmondom neki. Többet is mondok. Ha majd ő is elszabadul, nos, akkor férjhez megyek hozzá. De apa csak nem akarja, hogy elfogassa magát csak azért, hogy elszabadulhasson?

Clay uram mérgesen mosolygott; fölkel, rányomta a szokásos csókot leánya hajára, fogta a puskáját s elment szamaritanusi missziójára egy tehénhez, mely megborjázott a gulyában. Bár kedvelte Rubet, mégis *mésalliance*-nak tartotta leányának vele való házasságát, mert hiányzott belőle a Clay-familia néhány kiváló sajátsága.

Magára maradv, Salomy Jane hosszú ideig bámult eltűnődve a kávé csészéjébe s aztán behívta a két indián cselédet, a kik háziasszonyi tisztében segédei voltak, hogy eltakarítsák az edényeket. Maga a szobájába ment, hogy megvesse az ágát. E közben szemébe tűnt a Waters Ruben arcképe s eszébe jutva a tréfa, melyet kérője rovására csinált, elmosolyodott s aztán, meglátva a maga bájos arcát a tükörben, megint mosolygott.

De nem különös-e annak a lóköltőnek a dolga, a ki elszabadult? Uram Isten! képzhetni, hogy érzi majd magát Ruben, ha meghallja, hogy él és elevenen járkal az csókkal az ajkán. Megint mosolygott, kissé szórakozottabban... És az visszaadta a csókot, férfi módjára, szorosan átkarolva, majd megfojtva őt, — egy oly ember, a ki az akasztófnának ment elébe.

Salomy Janenek adtak csókot máskor is, erőszakkal, véletlenül, játékból. Társasjátékban — melynek «Rab vagyok» a neve — nem egy legény lett szívesen rabba Salomy Jane egy csókjaért, melyet ő a tisztesség és a játék szabályainak megfelelően adott. De így, a hogy most, még nem csókolták meg... És az az ember él!

Látta a tükörben a saját arcát, hogy elpirul.

Aligha fogja többet látni. Fialat ember, szeméi fényesek, arca piros, napsütötte, valami határozott kifejezés van benne, de nincs bajusza. Nem, nincs bajusza — Salomy Jane nem érezte a csiklandozását. Cseppet se hasonlított Rubenhez. Levette az ablakról Ruben arcképét s a kézimunka-asztalára állította. Ha meggondolja, hogy soha se fogja ennek az embernek a nevét megtudni... Furesa! Megcsókolja az embert valaki, a kit soha se fog többé látni! Kétségtelen, amaz tudja az ő nevét. Bizonyára megemlékszik róla. De lehet az is, hogy annyira megörült szabadságának s életének, hogy soha nem is gondol másra...

Nem fordított négy-öt percenél többet ezekre a gondolatokra s illedelmes leány létere, más valamire gondolt. Mégis, mikor felnyitotta a szekrényét s meglátta barna hollandi-vásznon ruháját, mely előtte való nap rajta volt, úgy találta, nem jól illik neki. Sajnálta, hogy nem a legszebb ruhájában látogatta meg a Vörös Peti faluját. Bizonyára jobban festett volna benne.

Mikor az apja hazatért az este, megkérdezte tőle, mi újság? nem fogták-e el a másik lóköltőt? — szabadján van még mindig? Boompointer bíró arról beszél, hogy a rendes törvényességhez fordul, melyet eddig semmibe sem vett. Hát majd meglátjuk, fogja-e a lóköltő árulni a lopott lovat? Vörös Peti holttestét kiadták az özvegyének. Talán illendő dolgot cselekednék Salomy Jane, ha átlovagolna a temetésre. Végre is, szomszédok.

Salomy Jane nem fogadta szívesen atyja e fölhevését. Ha az a másik szabad, — bánja is ő Vörös Petit. Összehasonlította magát a Vörös Peti özvegyével s új, eddig ismeretlen meglepődést érzett. Hisz ép úgy megszabadulhatott volna Vörös Peti is. Csakhogy abban nincs meg a névtelenség az ügyessége.

— Nem hallgatsz rám, Salomy, — szólt az apja.

Salomy Jane fölneezett.

— Azt kérdeztem, nem láttad-e azt a kutyafülv Larrabee Philt errefelé kóborogni?

Nem látta. De érdeklődni kezdett és szemrehányást tett magának, mert tudta, hogy Larrabee az apja legnagyobb ellenségeinek egyike.

— Nem mert volna erre járnai, tudva, hogy

maga nincs idehaza, édes apám, — mondta gyorsan.

— Ép ez, a mi bánt, — mondotta, megrázva tüskés fejét. — Én is ezt gondoltam róla, de egy kínai azt beszélt, hogy látta ma erre menni. A Vörös Peti feleségének barátja volt, vagy mi. Ezért gondoltam, hogy jó volna, ha oda-megy megnézni.

Salomy Jane vádolta magát, mért nem ment el a Vörös Peti temetésére.

— De ez még nem minden, — mondotta Clay uram. — Nyomokat láttam a legelőn, melyek nem az én nyomaim. Követtem s azt láttam, hogy háromszor-négyszer körülvezetnek a ház körül, aztán megint elvesztek az erdőben. Olyan formája van a dolognak, mintha az a szimatoló kutya, az a Larrabee lesett volna rám. Nyíltan, szemtől-szembe nem meri megtámadni az embert!

— Maradjon itthon, apám, egy napig vagy kettőig, én meg hadd tartok egy kis vizsgálatot, — szólt a leány s szemében ugyanaz a harag lobogott, mint az apjában. — Ha ő az csakugyan, majd észreveszem én és tudtára adom magának, merre menekült.

— Itt maradsz, a hol vagy, Salomy, — felelt az öreg határozottan. — Nem asszonyoknak való dolog ez, — bár nem mondom, hogy nincs több bátorságod hozzá, mint akárhány férfinak.

Mégis, ez éjjel, mikor apja lefeküdt, Salomy Jane a nyitott ablakhoz ült a nappali szobában, látszólag méla ábrándozásba merülve, de élénk, figyelmes szemmel és füllel. Gyönyörű szép holdvilágos éjjel volt. Két fenyő az ablak előtt — a távoli erdő fásorainak magányos előőrsei — hosszú árnyékokot vetett a tanyára s szurok-illatukat beheltek az ablakon. Salomy Jane háza körül nem volt holmi felűtő, vagy virág. A telep nagyon is új volt még, s nem is gondolhattak az efféle hiábavalóságokra. A hold fénye halvány körvonalakban mutatott be mindent, határozatlanná tette a pajták árnyékát; — még Salomy Janet is meghatotta a gyönyörű nyári éjszaka. Valami sohajás-félet hallatott, — de lehet, hogy csak ásitás volt. Egyszerre azonban föluggott.

Éles füle valami «kip-kop» hangot vett észre az erdő felől; még élesebb ösztöne és falusi gyakorlottsága megmondta neki azt is, hogy a hang csak ló patkójának a kopogása lehet a kavicsos talajon. Annyira ismerte a helyet, hogy még azt is meg tudta ítélni, hogy onnan jön a hang, a hol az út egy kavicsrakás mellett megy el — alig egy negyed mérföldnyire attól a helytől, a hol ő ült. Nem valami eltévedt marha volt, mert patkós volt a lába. Lovas utas éjjel e helyen, — nem jót jelent az olyan embernek, mint Madison Clay.

Fölkel, a fejére kötötte sálját, nem annyira a hideg miatt, hanem hogy meg ne ismerjék s kiment az ajtón. Valami ösztönszerű elhatározásból fölkapta az apja puskáját a sarokból, a hovále volt támasztva; nem mintha veszélytől félt volna, hanem hogy ürügyül szolgáljon. Egyenest az erdőbe ment be, a fák árnyékában haladva, a mennyire lehetett. A tisztás szélén megállott. Akárki jön is, erre el kell mennie, ha a házhoz akar jutni.

Mintha a természet is megállt volna egy pillanatra. Halálisan csendes volt minden, még a

A fogoly megfordult s egy pillanat múlva már szélesebséggel vágatott föl a lejtőn.

holdsugarak se látszottak reszketni; majd mintha valami ismeretlen állat zörgött volna a bokorban — és ekkor egy gyalogos ember lépett elő a holdfényben.

A lóköltő volt, — az a férfi, a kit Salomy Jane megcsókolott!

A leánynak különben józan elméjét egy pillanatra különös eszme ragadta meg, a mely felkavarta csendes véréit. Nem igaz, a mit beszéltek neki, — a legény felakasztották és ez itt a szelleme. Olyan fehér és olyan kísérteties alak volt a ráeső holdfényben, ugyanabba a ruhába öltözve, mint mikor először látta. Nyilván látta őt közeledni s most gyorsan lépdelt feléje. Sietségében azonban megbotlott — s a leány megjegyezte, hogy kísértetek nem szoktak botlani.

Salomty megnyugvást szállotta meg. Hát nem orgyilkos kóborolt erre, hanem ez a boldogtalan szökevény. Elpirult egy szempillantásra; aztán visszatért a nyugalma és mérséklete. A merészségnek bizonyos árnyalata volt hangjában, a mikor így szólt:

— Azt hittem, kísértet...

— Ha az lennék is, — felelt a férfi merően ránézve, — akkor is visszajárnék ide.

— Veszedelmesebb elevenen jönni vissza, — mondta a leány könnyedén. Könnyedségét azonban különös izgatottság, félig félelem, félig váromlás, váltotta fel.

— Hát maga volt az, a ki erre járkált köröskörül s a kinek nyomait látták a legelőn?

— Én. Egyenest idejöttem, mikor megcsóktem.

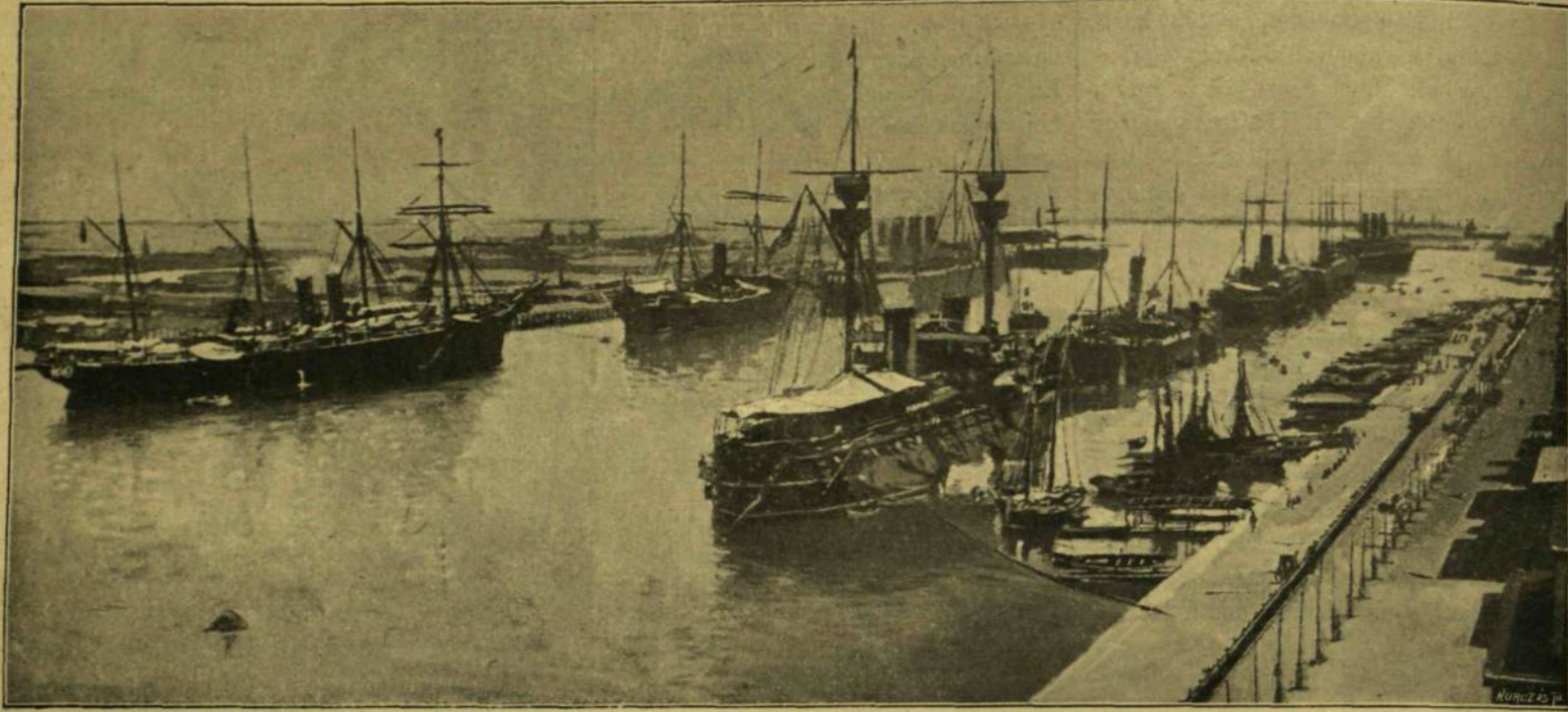
Salomy Jane érezte, hogy a legény szemei a kiment az ajtón. Valami ösztönszerű elhatározásból fölkapta az apja puskáját a sarokból, a hovále volt támasztva; nem mintha veszélytől félt volna, hanem hogy ürügyül szolgáljon. Egyenest az erdőbe ment be, a fák árnyékában haladva, a mennyire lehetett. A tisztás szélén megállott. Akárki jön is, erre el kell mennie, ha a házhoz akar jutni.

— Maga segített benne, kisasszony.

— Én?

— Igen. Az a csók, a mit nekem adott, életet öntött belém. Az adta az erőt, hogy megszabaduljak. Megesküdtem magamban, hogy visszajövök és köszönetet mondok önnek — elevenen vagy holtan.

Isla de Panay. Patriota. Buenos Ayres. Covadongo. Rapido. Carlos V.

Colon. Pelayo.
CAMARA TENGERNAGY HAJÓHADA A SZUEZI CSATORNÁBAN, PORT-SAIDNÁL.

A leány akár előre is tudta minden szavát, oly világos volt előtte a helyzet. És tudta egyuttal azt is, hogy minden szava igaz. Hideg megfontolása azonban küzdött ez érzés ellen.

— Mihaszna szabadult meg, — mondotta nyugodtan, — ha most idejön, hogy megint elfogják.

Közelebb lépett hozzá a legény, de annál zavartabbnak látszott, mennél inkább visszanyerte nyugalmát ő. A hangja is szaggatott volt és kénytelen volt többször lélekzetet venni, mikor beszélt:

— Meg fogom mondani. Ön többet tett értem, mintsem gondolja. Új embert csinált belőlem. Soha senki, férfi, asszony, vagy gyermek, nem tette velem azt, a mit ön. Soha nem volt barátom,

legfeljebb olyan czimborám, mint a Vörös Peti, a kivel úgy vaktában akadtam össze. Azt akartam, hogy megzolgálok, a mit velem tett. Ezért jöttem. — Erős lélekzetet vett, a hogy ezt mondta.

— Itt a lovam a közelben, — folytatta — ki van pányvázva. Magának adom. Boompointer bíró megadja érte az ezer dollárt. Nem hazudok, — isten ugye' nem. Odakötöttem egy fához, — oldja le. Fogadja el. Egyebem nincs a maga számára. Tudom, ez nem éri föl a felét sem annak, a mivel tartozom. Fogadja el . . .

Olyan volt az erkölcsi felfogás ezen a vidéken, hogy sem a férfi, a ki az ajánlatot tette, sem a leány, a kinek tették, nem találhatott benne kivetni vagy szégyelni valót, vagy a tisz-

tességgel meg nem férőt. Salomy Jane mégis vonakodott, — egészen más okból.

— Nem kell a lova, — bár az apám, tudom, elfogadná, — de maga szorultságban van. Talán éhes is? . . . Mindjárt visszajövök . . .

— Ne menjen el, a míg el nem fogadja a lovat — szólt a legény, megragadva kezét. Az érintésre a leány érezte, hogy elpirul és ki akart szabadulni. Talán azt hitte, újra meg akarja csókolni.

A legény eleresztette a kezét. Salomy Jane könnyedén visszafordult s ezt mondta:

— Várjon! Mindjárt jövök! — és elsuhan a holdvilágban. Besietett a házba.

(Vége következik.)

Isla de Kuba. Egy torpedóúzó. Castilla.

Reina Christina.
A SPANYOL-AMERIKAI HÁBORÚBÓL. — A SPANYOL HAJÓK RONCSAI A CAVITREI CSATA UTÁN.

AZ ARANYBULLA KIHIRDETÉSE. — Jantyk Mátyás vázlata.

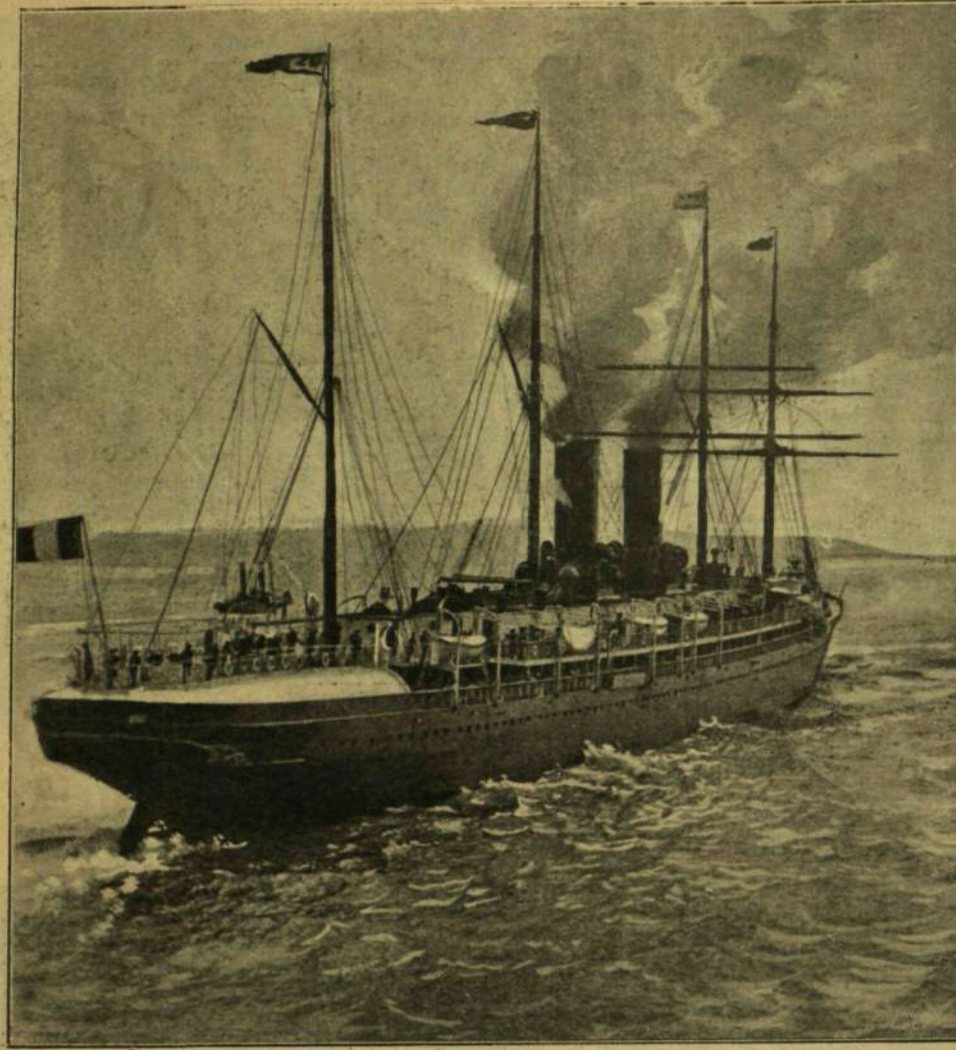

MORIAMUR. — Jantyk Mátyás vázlata.

KARDVÁGÁS AZ 1867-IKI KORONÁZÁSKOR. — Dudits Andor vázlata.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ PÁLYANYERTES FALFESTMÉNY-VÁZLATAL.

A «BOURGOGNE» FRANCZIA SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ HAJÓ.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ FALFESTMÉNYEI.

Hogy az új országháznak belseje is méltó legyen a pompás külsőhöz, erre nézve a szobrászat, a festészet, valamint a díszítő művészet is teljes erejében közreműködik. A gyűlés-terem falait freskó-festmények ékesítik, hasonlóképpen az étkező-termet, a folyosókat. A képviselők terme számára festette Munkácsy a «Honfoglalás» nagy képét. A főrendiház és étterem számára maga az építő-bizottság választotta ki a megfestendő tárgyakat s azok vázlatainak elkészítésére pályázatot hirdetett.

A főrendiház számára két nevezetes történeti mozzanatot választott; mind a kettő a nemzet és a korona közti benső érintkezés történetéből van véve. Az egyik, midőn II. Endre kihirdeti az aranybullát 1222-ben, a másik a pozsonyi híres országgyűlés, mikor Mária Terézia a magyarok segítségét kéri. A legújabb kor eseményei közül pedig az 1867-iki koronázás mutatkozott legalkalmasabbnak. Ebben a kardvívás jelenete komoly történelmi jellegű, míg a többi kiszemelt jelenet inkább életképszerű, mert az éttermet fogják díszíteni. Ilyen a koronázási ebéd a király asztalánál, a koronázási lakoma a Vigadó termében, s a népmulatság a Vörösmarty téren.

A pályázat eredményéről már annak idejében írtunk. Ezúttal a kitüntetett vázlatok közül mutatunk be három.

Dudits Andor a koronázási kardvívást festette meg. Az 1867. június 8-iki koronázás pompájának legmegragadóbb része volt ez, mert fényével, szingazdagságával teljes ragyogásában kifejlődhetett a Lánchíd pesti fejének nagy térségén. A koronázás szertartása egy aránylag szűk templom belsejében a szorongó fényes sokaság képét nyújtja, a közölgilag oly fontos eskütétel pedig a plebánia-templom előtti kis téren ismét nem fejlődhetett ki szabadon egész ragyogásában s az akkor még ott állt Szent-háromság-szobor is igen korlátozta. A kardvívás daliás jelenetének azonban ezernyi ezer sokaság volt a tanuja s a ki látta, mikor a király, fején a szent koronával, vállain Szent István palástjával, fellovagol a koronázási dombra, s ott az égtáj négy része felé suhint kardjával, a ki látta ezt a mély értelmű jelenetet, az újjongó sokasággal, soha sem is felejté el.

Dudits híven követte az akkori leírásokat és rajzokat. A tömeg szingazdagságát, mozgalmasságát jól bele vitte vázlatába, s kellő helyet biztosított a történelmi jelenet fő alakjának, a fehér lovon ülő királynak. Könnyű és eleven a ló, s délceleg rajta a király. A kép háttérére az akadémia palotája, oldalt kilátással a távoli budai hegyekre.

Jantyk Mátyas a két legnehezebb feladattal küzdött meg, t. i. midőn II. Endre az aranybullát kihirdeti és midőn Mária Terézia segélyért fordul a magyarokhoz. Ezekhez történelmi tanulmányok szükségesek és a történelmi hangulat felkeltéséhez a részleteknek legalább is valószínűsége elengedhetetlen. Mária Terézia korát ismerjük külsőségeiben, a viseletekben, a fegyverekben, azonban az Árpád-házi királyok idejéből idevonatkozólag nem sok maradt ránk. Mégis Jantyk mind a két vázlatán bíráló egyhangulag elismerték, hogy a történelmi hangulat jól eltalálta, s kellő komolysággal kezelte mind a két tárgyat. Az egyik jeleneten bizanai behatások tűnnek szembe, úgy az öltözetekben, mint az építészeti részben; a másiknál pedig a rokokó, melynek parókái a magyar fejekre is rászáltak.

II. Endre képe gazdag mozgalmasságában, kifejező, jellemző voltában, éleltes alakjaiban a történelmi képrás sok kiváló tulajdonságát foglalja össze. Jantyk eddig történelmi tárgyakkal nem foglalkozott, sőt egyáltalában ritkán jelent meg a műcsarnok kiállításain, néhány életképpel; az ezredévi kiállításon adta jelét, hogy tehetsége magasabb dologra is képes, mikor Szabadka város megbízására elkészítette a város történetének egyik eseményét, a mint ünnepélyesen kihirdetik a szabad királyi város kiváltságairól szóló dekretumot. De Jantyk azért sokat dolgozott mint illusztrátor s lapunk évek óta közli a kompozíció és jellegesség erejében oly szembetűnő illusztrációit. Hosszabb ideig tartózkodott Párisban, a hol Munkácsy mellett képezte magát. Alapos készülődés gyümölcse a két vázlat, melyet oly elismeréssel fogadtak, s melylyel helyt foglaltak a tartalmas és önállóság előkelő vonalán.

Az aranybulla kihirdetése a nemzet közjogi fejlődésében nagy forduló pont. A királyok addig vették magoknak a jogokat, II. Endre pedig adta a jogokat a nemzetnek, nem önszántából

ugyan, de a nemzet ereje vitta ki. A jogában erős nemzet — vagy mondjuk a nemesség — áll a képen a trón előtt. A király alakja ép oly sokat mond, mint a büszke nemesség, mely megjelent, hogy a bulla kihirdetésének tanuja legyen. A leventei idők emberei ezek, de szerencsésen vegyíti közbe a művész az öltözeteknél a népies motívumokat is. A királyt pedig kitűnően jellemzi. Ugy látszik, a bulla pecsétjéből merítette hozzá az alap gondolatot. Ott is mély, keskeny trónon ül a király, a képen is így látjuk. A bizanai stílus trón támlái csaknem a király hónaljáig érnek. Két kezét, melyek egyikéről olvasó-füzér lóg le, összekapcsolva tartja a király s mélyen el van érlelve merülve. Az olvasó-füzér a Jeruzsálemben járt királyt találón jellemzi; a keleti embernek mindig ott van csuklóján az olvasó. Nem imponáló alak a király, de a históriából sem ilyenek ismerjük, s nem lehet e pillanatban sem az, mikor az erőszakoskodásokra és igazságtalanságokra kitört lázadás után ünnepélyesen megadja a jogot az ország rendinek, hogy ha a törvényeket ő vagy utódjai meg nem tartják, ellenmondhassanak és fegyverrel is ellenállhassanak. Hideg alakjával nagy ellentét a környezeté. Ez lelkesül, újjong és erőt képvisel. A nagy esemény történelmi tanúságát igyekszik nyújtani Jantyk, s el kell ismerni, hogy felfogásában a gondolkodó elme és a sugallat nem nélkülöző művész nyilatkozik.

A véletlen akarta, hogy a pozsonyi országgyűlés képe ismét egy rokoneszme kidolgozását adta ecsetje alá. Ismét a nemzet áll a trón előtt. De ez egy lelkes, lobbanékony csoport, mely életét és vérének kincsét a trónnak. Az eset drámai. A királynő, kinek birodalmát, trónját minden oldalról ellenség fenyegeti, a kinek koronája és gyermekei veszélyben forognak, esdve fordul azon országhoz, melytől legtöbbet remélhet. Vajjon egy büszke királynőt kell-e itt keresnünk, a mint ezt a nagyszonyt festők és szobrászok ábrázolják? A valóságnak megfelelő volna-e ez akkor, midőn fájdalomát, üldözöttségét mondja el, gyermekei jövőjét emlegeti s mint vigasztaló reménységhez fordul a nemzethez? Jantyk drámailag fogta fel a jelenetet. A fájdalomában és kétségében megtört asszonyt, kinek annyi felteni valója van, kit fájdalom tép, fölibe helyezte a királynőnek. Nem a hatalom, az uralkodás hideg, szertartásos vagy zord fenéget képzeli maga előtt e pillanatban, hanem a nőt, ki szenved, aggódik, kinek fájdalma és szorongatottsága annyira megrázza. Ez drámaibb, költőibb. S Jantyk így festette meg Mária Teréziát, festett aztán lelkesedést. Látunk kemény kurucz alakokat, látunk czipos és parókás magyarokat és látjuk a Bécsben élő magyar főurakat, strimflibet, selyem frakkban és spádával. Jól szemléltető összeállítás az akkori magyarságnak. Néma, mozdulatlan csak az a pár alak, ki a királyné mellett a bécsi udvart képviseli. Alárendelt, szerep nélküli. Más nincs is itt kívülről, ők is úgy állnak ott, mint a kiknek helyük sincs itt, csak ide tévedtek, a hová nem valók.

Mind a két képnél sok függ attól, hogy hogyan megfestve, miképpen dolgozza ki a művész a bőséges részleteket, melyekre a kifejezésnek, az alakok szabatos beállítására annyi alkalmat kínál. A vázlatok meglepően jól sikerültek.

A «BOURGOGNE» ELSÜLYEDÉSE.

A hajózás történetében a legnagyobb szerencsétlenség közé fogják számítani mindenkor a «Bourgoigne» nevű francia személyszállító gőzös folyó július hó 4-én történt elsüllyedését. Nem kevesebb, mint 632 ember pusztult el ezen egyetlen szerencsétlenség következtében, több, mint a mennyi áldozata volt a csaknem ugyanakkor történt nagy eseménynek, mely a spanyol hajóraj teljes elpusztulását okozta San-Jago de Kuba kikötőjében.

A «Bourgoigne» gőzös a «Compagnie générale transatlantique» című vállalat tulajdona volt, s a legkitűnőbb személyszállító hajók közé tartozott. Sulya 7795 tonna volt, gépjai 8000 lóerővel bírtak. A hajó 15071 méter hosszú és 15 méter széles volt s felszerelése oly kitűnő, hogy 2-3 millió frank értékűnek becsülték. A hajó 592 utassal s több mint 200 szolgálattal személyzettel New-Yorkból utazott Havrebe, s július 4-én hajnalban öt óraker körülbelül Ha-

lifax irányában összeütközött a «Cronartysire» nevű 1554 tonna angol hajóval, mely kréta-arakománnyal útban volt Dunkerqueből Filadelfiába. Az összeütközés után a nagy gőzös néhány pillanat alatt elsüllyedt s a rajta levő utasok nagy része még menekülésre sem gondolhatott, 12 mentő-csónakja közül csak hatot használhattak fel. Az első osztályú utasok csaknem mind elvesztek, s a nők közül csak egy menekült meg.

Elveszett a hajó «arancsnoka» Deloncle kapitány, volt képviselő is, ki az utolsó percig megtartotta lélekjelenlétét s példás magaviseletet tanusított, valamint a hajón levő papok is, kikről azt írják, hogy a hajó elsüllyedésének utolsó perceiben több utasnak adták fel az utolsó kenetét. Annál nagyobb a panasz a matrózok ellen, kikről igen sok megmenekült állítja, hogy nemcsak nem igyekeztek az utasok segítségére lenni, hanem durván lökdösték és verték azokat, kik előttük menekülni akartak, sőt a mentő-csónakokba jutott utasokat kidobták onnan, különösen nőket és gyermekeket. Volt oly embertelen matróz, ki több szülője után síró gyermeket könnyörtelenül tengerbe dobott. A megmenekült matrózokat embertelen eljárásukért törvényszék elé akarják állítani.

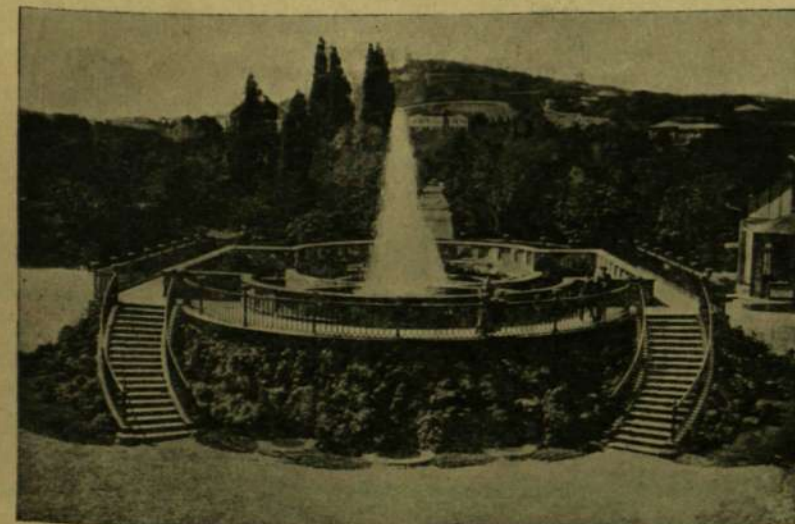
A megmenekültek közül többen csak úszási ügyességüknek köszönhetik életüket, némelyek ezek közül is súlyosan megsérültek vagy nagy betegek lettek, úgy hogy az áldozatok száma valószínűleg még szaporodni fog. A tengerre bocsátott mentőcsónakok közül kettő nyomtalanul eltűnt. Az utasok közül összesen csak 170 jutott el a mentő-hajókra. Némely, még bizonytalan hírek szerint a két hajó összeütközésének még egy harmadik áldozata is volt: egy kisebb hajó, melyről azonban közelebbit eddig senki sem tud, mivel — mint mondják — rögtön nyomtalanul eltűnt.

A nagy szerencsétlenség élénk részvétet keltett az egész művelt világban s többen között Vilmos német császár is igen meleg hangu táviratot küldött Faure francia köztársasági elnöknek. A közönség gyászát emeli az is, hogy az elvesztettek között Franciaországban nyilvános szerepet játszó több előkelő ember volt, többen között egy tekintélyes hírlapíró. Egy magyar származású amerikai polgár is áldozatul esett a szerencsétlenség alkalmával: Pollak Antal, a ki mint ügyvéd nagy hírnevet szerzett Amerikában.

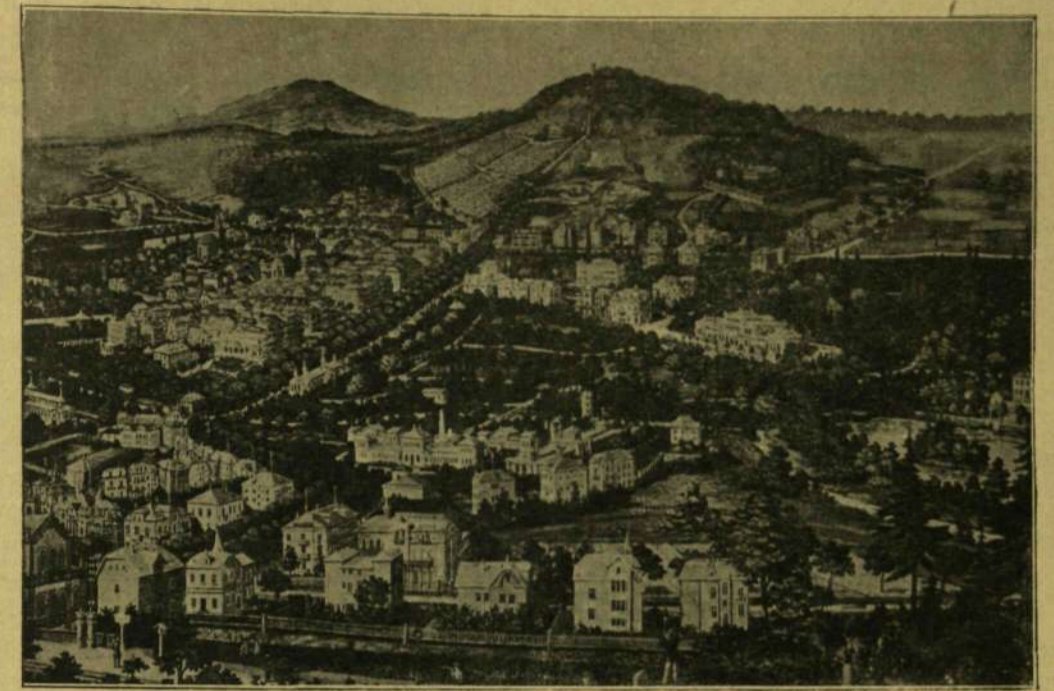
NAUHEIM.

Sűrűn emlegetetté lett Naheim nálunk is, midőn híre terjedt, hogy királynéknak megrendült egészségének helyreállítására ezt a fürdőhelyet látogatja meg. Egyszerre mindenki nagy érdeklődéssel fordul a hazánkban addig kevésbé ismert gyógyintézet felé, miért is helyén valónak tartjuk arról rövid ismertetést közölni, néhány képen is bemutatva Naheim egyik-másik nevezetesebb részletét.

Naheim Hessen nagyhercegség területén fekszik, 138 méternyire a tenger színe felett, a Taunus hegység délkeleti lejtőjén, mintegy 3/4 órányira Majna melletti Frankfurtól. Maga Naheim városa mintegy 4000 lakost számlál.

A NAUHEIMI SZÖKŐFORRÁS (SPRUDEL.)

NAUHEIM.

Vidéke kies; termékeny völgyekkel s erdős halomokkal változatos. Levegője igen egészséges. Van nagy gondal készített vízvezetéke és csatornázása.

Különösen bájos kilátás kínálkozik az egyik képünkön is látható Johannisbergről, mely az említett Taunus hegység végső tagja.

A fürdőintézet egész berendezése úgy szépséget, mint gyógyászati tekintetből a legkiválóbbak közé tartozik.

Különösen meglepi azonban az idegent a fürdőnek 150 holdnyi területű, ritka szépségű árnyékos parkja. Fő-ékeségei e gyönyörű parknak a hatalmas, lombos fák, melyek alakjuknak s leveleik színárnyalatának tekintetbe vételével, művészeti érzékkel vannak csoportosítva, a mit még emel a sudár fenyőknek s a bokor-csoportozatoknak sikerült közbeosztása is. A fák és cserjék úgy vannak megválasztva, hogy április közepétől július közepéig mindig virágzik vagy egyik, vagy másik csoport.

A fák és cserjék közt legnagyobb számmal vannak az óriási hársfák, szilfák, jávorok, nyárfák, tölgyek, aztán a thuják, különféle tülevelűek, stb., melyek mind a fajok és alfajok rendkívüli nagy változatosságában pompáznak, a mint azokat a kertészeti művészet a levelek színe, alakja, nagysága szerint nagy ügyességgel és izléssel összeállította.

Egyik szépsége a fürdőnek az a szökőkút, melynek rajzát is bemutatjuk. Két hatalmas vizsugar szökik itt fel, a «Grosser Sprudel», mely képünkön elől látható, s ennek háta mögött a kisebb «Fridrich Wilhelm Sprudel». Az előbbi 159 méternyi mélységből lökődik fel s ennek erősen sós vize a legdúsabb szénsavtartalma közé tartozik. Az utóbb említett forrás 180 méter mélységből rohan fel, melegsege 33° C, míg amazé egy fokkal kevesebb.

Királynéknak a legszebb pontok egyikén, a

Tracht-villában fog lakni, mely az egyik képünkön látható nagy győzterem felett, az erdős Johannisberg lejtőjén fekszik, remek kilátással a parkra, a városkára, a fürdőtelepre s a zöldelő halmos-völgyes vidékre.

A nauheimi fürdő, melyet 1835-ben alapítottak, a látogatottabb világfürdők közé tartozik; évenként 15-20,000 beteg keres itt enyhülést. Hírét főképen a szivbajokban való nagy hatásának köszönheti.

Bár most is bebizonyulna a bájos fürdőhelynek ez a gyógyító hatása!

BOGUMILOK ÉS MAGYAROK.

Egy boszniai utam alkalmával több napig kocsin utazván, a legelhagyottabb helyeken is különös alakzatú, köböl faragott óriás tömbökre bukkantam, melyek elszórtan, egyenkint, azonban legtöbbször csoportokban mindenfelé föltalálhatók. Ezek a kő-tömbök egy középkori eretnek hitfelekezetenek, a «bogumilok»-nak sirmemlékei. A bogumilok nagy politikai befolyást gyakoroltak egész Boszniára, uralmuk alá hajtották Herzegovinát is, nem beszélve a Balkánra kiterjesztették uralmukat, s mivel nagy befolyással voltak az egykori magyar-bosnyák királyság sorsára is, nem lesz érdektelen róluk rövid ismertetést nyújtani.

A bogumil-korszak Boszniában éppen összeesik a magyar fenhatóság korszakával, tehát a XI. századtól a XV-ig tart. A bogumilok nemcsak vallásfelekezeti szempontból bírnak jelentőséggel, mert ők alapították meg tulajdonképpen a bosnyák államot s ők alkották annak nemzeti elemét, olyannyira, hogy a «bogumil» szóval bátran lehetne nevezni a bosnyák nemzetet, mely a bogumilok bukása és elpusztulása óta tulajdonképpen nem is létezik. Ez a hitfelekezet

FÜRDŐHÁZ NAUHEIMBAN.

SANT-JAGO DE KUBA ÉS KÖRNYÉKE.

nemzeti jelentősége gyakorolt épen olyan nagy és végzetes hatást a magyarok uralmi állására is.

Az Árpádok, Anjouk és Hunyadiak, mint keresztény királyok, mindent elkövettek az eremt bogumilok megtérítése érdekében s az üldözéstől és erőszakosságtól sem riadtak vissza. Ily politika mellett azután nem csodálható, hogy a bogumilok inkább a törökhöz szítottak s a félhóddal szövetségbe megbukttatták a magyar uralmat.

A bogumil hitfelekezete a IX. században Jeremiás bolgár paptól veszi eredetét. Ez a hitújító később idegen hangzású neve helyett a szláv Bogumil (Istennek kedves) nevet vette föl s ez alatt lett ismeretes. Az ő általa alapított hit szerint a világot nem Isten, hanem a Sátán teremtette, mert Isten csak tökéleteset alkothatott. Ádám és Éva szintén a Sátánnak köszönhetik létüket s innen magyarázható az emberek gonoszsága. A bogumilok különben a házasság életét is bűnnek nyilvánították. A róluk szóló források egy részét tiszta, erkölcsös életűeknek, más részét gonosz képmutatónak mondják őket. A felekezete két osztályra oszlott: az egyikbe tartoztak a «martyrok», a másikba a «választottak»; ez utóbbiak, a kik a felekezete papjai voltak, nem nőültek, nem éltek szeszese itallal és nem ettek húst. A házasságot elítélő tanak azonban koránsem zárták ki azt, hogy a férfiú nőt ne vehessen maga mellé, nőiket azonban csak feltételeesen tartották meg és fogadták felelőseül. Ha később rájöttek, hogy hitvesücsük nem istenfélő, nem erényes, vagy nem jellemes, egyszerűen (minden válóper nélkül) elküldték. A nő felsorolt erkölcsi hibáinak megítélése pedig kizárólag a férj egyéni belátására volt bízva. A «választottak» sorába minden «martyr»-nak fel kellett magát még életében vétetni, hogy üdvözülhessen, mivel azonban ez a főlvetel a házasságról való ünnepélyes lemondással járt, igen érthető, hogy a legtöbben a végzettségig, vagy a halálos ágyig halasztották tökéletesedésüket.

A magyar királyok vallási kényszerrel gyaroláltak az uralmuk alatt álló bogumilokra, a kik ugyan látszólag nagy részben áttértek a római katolikus vallásra, valóban azonban bogumilok maradtak. Az ellenük indított kereszties hadak sem bírtak nagyobb eredményt fölmutatni s a világi és egyházi üldözéssel sem értek el egyebet, mint hogy a bogumilok a kereszt elleneségeivel szegődtek s így később a mohamedán török előtt könnyen nyitlak meg Bosznia bevehetetlen sziklavárai és a bogumil főnemesség hatalmas sasfészkei.

Mikor Bosznia önként meghódolt a félhódd előtt, a bogumil nemesség áttért a mohamedán vallásra s Boszniának abban az időben túlnyomóan bogumil lakossága lassanként szintén egészen elfogadta a próféta tanait.

II. Béla uralkodása alatt a bogumilokkal való viszony még barátságos volt s csak III. Béla, Imre és II. Endre alatt kezdődött üldözöttségük, mely szüntelen tartott mindaddig, míg az üldözött bogumilok segítségével végre az izlam győzött, a magyar korona és a szent szék pedig elvesztették Boszniában minden befolyásukat.

A bogumil-üldözés legnagyobb méreteket öltött Mátyás uralkodása alatt; ekkor ugyanis a bogumilok titkos szövetséges társai voltak a hazánkban garázdálkodó huszita cseheknek, s így Mátyás a bogumilokban nemcsak a katolikus vallás, de egyszerűen nemzetünk elleneségeit is látta. Még Hunyadi János alatt történt, hogy Tamás, Bosznia királya, a ki maga is bogumil volt, IV. Jenő pápa unokájára és Hunyadi parancsára áttért a katolikus hitre és a bogumilokat üldözni kezdte, minek következtében a főnemesség nagyszámú népséggel a törökökhöz és a szerbekhez menekült. A kimenekült oligarchák Tamás hasonnevű fiának uralkodása alatt rábírták II. Mohamedet, hogy törjön be Boszniába. A török csapatok nem találtak ellenállásra, a király magára hagyva, csekély védelemmel vonult meg várában, azonban nem kerülhetett ki végzetét: Bosznia utolsó nemzeti királya török kard alatt vérzett el.

A bogumil felekezet a bosnyák nemzeti királyság bukása után rohamosan gyengült; a legtöbb bogumil áttért a mohamedán hitre s csak kevesen vonultak vissza hozzáférhetetlen bérceik közé, a legfelreesebb vadonok rejtek-heyeire, hogy fentartsák hitüket és a maguk módja szerint áldozzanak Istennek. Ezek a bogumilok tiszta családi életet éltek és sokáig fentartották magukat. A Bosznia és Hercegovina között fekvő határvárosban: Konjicában nem régen éltek még bogumilok, s az utolsó bogumil-család, mely Helezs nevet viselt csak néhány évvel ezelőtt tért át az izlamra.

... A mint kocsim végig gördült az az előtt elhagyott, hozzáférhetetlen vadonokon, s az ősz-

A BAIQUIRI ÖBÖL KUBÁBAN, A HOL SHAFTER AMERIKAI TÁBOROK CSAPATAI PARTRA SZÁLLÓTTAK.

erdők renetegéből, vagy az ember magasságú gazból elő-előtűntek az 50—300 métermázas súlyú nagy sirmelkek, fölelevenedett képzeletben egy régi, letűnt világ, melynek romantikája, azt hiszem, sok érdekes anyagot szolgáltatna a költőnek és története érdemes tárgyat a történetesnek.

Báró Malcomes Béla.

EGYVELEG.

* A párisi Pasteur-intézetben a múlt évben 1308 betegét gyógyítottak s ezek közül csak 4 halt meg. Az intézet felállítására (1886) óta ott már 18.642 embert gyógyítottak s a halottak száma csak 140.

* Csigaviaszat építenek most a Cayuge szigeten a Niagara vízés mellett, hol nem sokára nagy kiállítás lesz. A vasút 152 méter magasságba visz fel, a tornyot tiszter megkerülve, annak tetejére. A hajtó erő villamosság. Az építési költség kétharmadrésze annak, a mit a chicagói híres nagy hidra költöttek.

* A konyhára az uralkodók közül legtöbbet költ jelenleg a török szultán. Minden ebédje legalább 10.000 forintba kerül, de ebben a több ezer főre menő udvari személyzet is részt vesz.

* A lépcsőjárás — számítás szerint — nyolcszor annyi erőt igényel, mint ugyanannyi út az egyes talajon, de az orvosok állítása szerint ez egészséges, ha az ember lassan megy fel s egész súlyával nehezedik a lépcsőfokokra.

* Aluminium kunyhókat készít egy pennsylvaniai czég a klondikei aranyások számára. Minden kunyhóknak legalább 8 köbméter belseje, négy oldalra és teteje van; s az egész kunyhó még sem nyom többet ötven kilogrammnál.

* A teljesen ép látású szem igen ritka; 15 emberre jut átlag egy; legkevesebbet a szöke emberek-nél van.

* Méheket a háborúban eddig két alkalommal használtak. Themiscyra ostrománál a rómaiak aknákat készítettek s az ostromlókat Mithridates emberei méhrajok bebecsátásával irték el. Hasonló történet Britanniában, midőn a dánok és norvégok Chester városát ostromolták. Az angol-szászok először forró vízzel öntötték le ellenfeleiket s midőn a norvégok ez ellen állathöröket vettek magukra, méhkasokat becsátottak rájuk s ez ellen nem tudtak védekezni.

* A londoni ember, ha 70 évig él, számítások szerint ez idő alatt legalább 250 millió apró lényt lélegzik be.

* A legnagyobb bálvány a kamakurái Buddha-szobor Japánban. Rézből, ónból és aranyból készült 15 $\frac{1}{2}$ méter magasságú szobor ez, de oly óriási fejével, hogy az egyik fül a másiktól 5 $\frac{1}{4}$ méter távolságra van, a szem 1 $\frac{1}{2}$ méter széles. A fején 830 hajfűrt van. A szobrot 1195-ben építették s belsejében egy 12 méter magas teljesen felszerelt kápolna van, hova a buddhisták messze földről elzarándokolnak.

* Szivarok dohány nélkül. Amerikában úgy találták, hogy a dohánylébe mártott papir sokkal jobb ízű, mint maga a dohánylével s ezért most már széltére készítenek oly szivarokat, melyek kizárólag dohánylébe mártott papirlapokból állanak.

SZÁSZ BÉLA.

1840—1898.

Közben és távolban fájdalmas részvétet keltett az a szomorú hír, hogy a magyar tudomány és irodalom egy derék és érdemes munkása, Szász Béla kolozsvári nyugalmazott egyetemi tanár a jelen július hó 7-ikén hosszas betegeskedés után elhunyt.

A több mint harmincz év óta ismert nevű költő és filozófiai író a nagy emlékeztető Idősb Szász Károly fia s a most halálát gyászoló Szász Károly és Szász Domokos ref. püspökök testvéröccse volt. Nagy-Enyeden született 1840 április 23-án. Szülői házában testvéreivel együtt igen gondos nevelésben részesült. A középiskolai osztályokat Budán, Pesten, Maros-Vásárhelyt és Nagy-Enyeden végezte, s aztán Ballagi Mór hírnevétől vonzatra, a pesti ref. theologiai főiskola hallgatója lett, hol négy éven át a papi tudományokkal foglalkozott. Ezen tanulmányai befejeztével önképzése betetőzése végett külföldre ment s egy évig a jénai, egy évig pedig az utrechti egyetemen theologiai, paedagogiai, történelmi, főleg pedig filozófiai és aesthetikai előadásokat hallgatott, miközben irodalmilag is buzgón foglalkozott. Így egyebek közt magyarra fordította és az akkor Erdélyi Jánostól szerkesztett «Sárospataki Füzetek»-ben közzé is tette Fischer Kunónak Fichtéról tartott emlébeszédét, majd pedig a «Budapesti Szemle»-ben közzé egy nagyobb részletet ugyancsak Fischer Kunónak Goethe «Faust»-járól tartott aesthetikai előadásából.

A jeles tehetségű, ritka szorgalmú s az idegen nyelvekben már akkor igen jártas fiatal ember mind német, mind később holland tanárai előtt nagy kedveltségbe jutott, deaktársai közt pedig olyan népszerűsége emelkedett, hogy nem egyszer valódi ünnepléssel vették körül. Különösen megámulták Utrechtben, hol pár hónapi ott tartózkodása után már magyar költeményeket és népdalokat fordított holland nyelvre, még pedig versben.

Két évre terjedt külföldi tanulását még be sem végezte, mikor az erdélyi ref. egyházkerület főconsistoriuma 1865 tavaszán rendes tanárrá választotta a marosvásárhelyi ref. kollegium bölcsészettanári székére, melyet ő még azon év őszén el is foglalt s öt évig közmelegedésre töltött be. Ifjú hívével s alkotni törekvő becsvágygyal kezdte meg nemcsak tanári működését, hanem a közéletben való szereplését is. Az iskolaügy mellett buzgón foglalkozott egyháza ügyeivel. A marosvásárhelyi ref. egyházban, mely tanácsosai közé választotta, egy évig helyettesül papi teendőket is végzett s jeles szóbeli tehetségével nagyon emelte egyre gyarapodó népszerűségét. Utóbb úgy az erdélyi ref. egyházkerület, mint az egyetemes konvent ülésein és munkálkodásában is tevékeny részt vett, s a konventen és az 1881-ki zsinaton jegyzői tisztet vitt. E mellett a nagyközönség előtt is sűrűn jelent meg hangulatos költeményeivel s egyéb dolgozataival; majd pedig a «Székely Közlöny» című politikai lapot szerkesztette s lefordította Thackeray «Esmond Henrik»-jét és «Négy György»-ét. Irói érdemeiért a Kisfaludy-Társaság már 1869-ben tagjává választotta.

Az 1870. év végén a Kolozsvárt alapított «Kelet» című politikai és közgazdasági (Deák-

kötetnyi válogatott gyűjteményt még 1868-ban adott ki, ugyanezen tulajdonságok jellemzik. Ez általában lírai fajú költeményeiben, mint Beöthy Zsolt megjegyzi, «nemes és megnyugtató hangon szól az élet visszásságairól; megériint annak nagy kérdéseit is és ritka melegséggel, tréfás játékszággal zengi apró örömeit». Az akadémia 1883-ban levelező tagjai közé iktatta. A kolozsvári egyetemről, melynek több ízben dékánja, egy évben pedig rektora is volt, 1881-ben tiszteletbeli doktori oklevelet nyert. Mentovich Juliával, Mentovich Ferenc egykori költőnk leányával, harmincz évig tartott boldog házasságban élt, melyből hat leány és öt fiú-gyermek származott, kik most a nagy rokonsággal együtt gyászolják az irodalomban és a közéletben egyaránt tiszteletreméltó helyre emelkedett elhunytat, kit a rendkívüli szellemi munka ez előtt néhány évvel annyira megtört, hogy kénytelen lett nyugalomba lépni, bár e nyugalom folytonos küzdelemmel vált rá nézve, küzdelemmel a betegeskedéssel, mely végre kioltotta az egykor hatalmas szerveztű férfiú munkás életét. Halála általános részvétet keltett, s földi maradványait nagy közönség kísérte e hó 9-én örök nyugvó helyére, a kolozsvári temetőbe.

párti) lap szerkesztőjévé hivatván meg, Kolozsvárra költözött, hol a községi életnek is egyik kiváló szereplője lett s egyszerűen a ref. kollegiumban a filozófát előbb mint a nyugalomba lépett Nagy Ferencz helyettese, majd 1872 tavaszától kezdve mint rendes tanár tanította; ez állásáról azonban még ugyanazon év őszén az akkor megnyitott kolozsvári tudomány-egyetemre nevezte ki ő Felsője a filozofia nyilvános rendes tanárává.

Három év múlva lemondott a «Kelet» szerkesztéséről, de nem a hírlapírói foglalkozásról, melyet még évek során át élnék tollal folytatott.

Számos nagyobb tudományos művet fordított angolból és németből. E fordításai közül legnevezetesebb Stuart Mill három kötetes logikája, melyet egyetemi előadásaihoz segédkönyvül is használt, és Kanttól «Az erkölcsök metafizikája». Szintén kiűnt mint műfordító. Mintaszerűen fordította le Longfellow költeményeit, épen ügyigyekezvén az eszmei tartalom hű visszaülkötésére, mint az alak tisztaságára és zengzetességére. Saját költeményeit is, melyekből egy

Ellinger fényképe után.

SZÁSZ BÉLA.

KÉPEK A HÁBORÚBÓL.

Az eleinte meglehetősen vontatva indult spanyol-amerikai háború végre a jelen hó folyamán, a távoli szemlélőre nézve is érdekesebbé, izgalmasabbá lett. Az amerikaiak szeretik a szinpadias dolgokat s mivel július 4-ike az északamerikai Egyesült-Államok születésének, a híres függetlenségi nyilatkozat napjának évfordulója, az amerikai hadvezér, Shafter tábornok, ezen a napon akarta bevenni San-Jago de Kuba városát, mely a spanyolok legtekintélyesebb erője Kuba szigetén s Havanna főváros után a legelső hely, honnan a sziget különböző vidékeire vasúttal vezetnek.

San-Jago de Kuba városa a most folyó háborúban csaknem oly vezetés szerepét játszik, mint egykor Szebasztopol város a krimiai háborúban. Spanyolok és amerikaiak egyaránt elhanyagolják a harcztér többi pontjait, a kubai felkelők is ennek a városnak környékén csoportosultak össze, mintegy érezve, hogy ennek a bukása egyúttal a háborúnak végét is jelenti. Július 4-én a város és környéke még a spanyolok birtokában volt, sőt a városhoz vezető szép öbölben, ott volt a spanyol főhadvezér, Cervera admirális tekintélyes hajóhada is, habár már régóta télen állapotban, mivel, mint tudva van, az amerikaiaknak sikerült a kikötő szűk kijárásánál egy nagyobb rozoga hadihajójukat, a «Merrimac»-ot elsüllyeszteni s ezáltal ezt a kijáratot járhatatlanná tenni. Mindamellett San-Jago de Kubát az amerikaiaknak tengerfelől megtámadni lehetetlen volt, a partról pedig csak a mai számunkban közölt térkép sarkán látható távol fekvő Baiquiri-öbölből juthatnak ide, hol pár héttel ezelőtt kikötöttek s azóta folyvást új és új csapatokkal gyarapodtak. Ennek a szárazföldi amerikai seregeknek jelenlegi számát mintegy 15,000 főre teszik, a kikhez számítható még körülbelül 4000 kubai főlkelő. Ezek vonultak ki innen a szárazföldön San-Jago de Kuba elfoglalására. Heves csaták után sikerült egészen a külső erődökhöz jutniok. Különösen El Caneynél, mely csak 8 kilométer távolságra van a városról és El Paso erődtől az amerikaiak meg is verték a spanyolokat, de a diadal nagyon sok áldozattal járt. Két tábornokuk: Wheeler és Young megsebesültek, több tiszt elesett s a kőzkatónák közül a halottak és sebesültek számából 1700-at vallanak be, úgy, hogy a győzelem után Shafter tábornok nemcsak új segítséget kért táviratilag, de többek között egy teljesen felszerelt kőrházi hajót és 40 kiségitő sebeszt is, s így nem csoda, ha az amerikaiak, kik újongva fogadták Shafter diadalmait, csakhamar bosszankodni kezdtek a nagy veszteség miatt.

Az amerikaiak kísérletének mindamelllett e csatánál sokkal fontosabb eredménye volt a Cervera hadseregének tönkretétele. San-Jago de Kuba ostroma után, melyben a tengernagy is résztvett s ágyúival az El Paso körül levő amerikaiak és felkelők között sokakat megsebesített, elhatározta a spanyol tengernagy, hogy fogságából kiszabadítja hajóit. Menekülési szándékát azonban az amerikaiak észrevették s hajóikkal előlították a kikötő kijáratát. Vérgöze küzdelem fejlődött ki, melyről a lapok tudósítói egészen regényes színezetű leírásokat tettek közzé. A spanyolok hőiesen viselték magukat, de az amerikaiak hajói sokkal jobb ágyúkkal rendelkeztek s csakhamar egymás után elpusztultak a legnagyobb spanyol hajók. A legelső, «Oquendo», San-Jago de Kubától 10 kilométer távolságra sülyedt el, a többiek nagyobb része sem juthatott ki a kikötőből s ezeket, nehogy az ellenség hatalmába kerüljenek, a spanyolok sziklákon törettek szét. Maga Cervera, kinek hőies és méltóságos magaviseletét az ellenség is elismerte, fogságba jutott s vele együtt igen sok a spanyolok közül. A hajókról menekülő spanyolokat a partokon összegyűlt kubai főlkelők felkoczolták vagy a tengerbe irták vissza. A mentésben részt vett a «Mária Terézia» nevű osztrák-magyar torpedó-

ezirkáló hajó is, mely mintegy 1500 öl távolságból nézte e harcot s 77 spanyol menekültet szedett fel. Az amerikai hajók közül is több sérült meg, de jelentéktelenül s általában az ő veszteségük nagyon csekély.

Hiában igyekezének a Kuba szigetén levő derék spanyol katonák a tőlük kitértet megtenni: Spanyolországban a nép a nemzeti szerencsétlenség napjaiban folyvást viszálykodik s a szerencsétlenségek hosszú sorozatánál mindenkor első sorban a bűnbakokat keresi. Nagy felháborodást s egyszermind levertséget okozott az is, hogy a *Camara* tengernagy hajóhadát, mely a suezai csatornán keresztül elindult, hogy a Filippini-szigeten küzdő spanyoloknak segítséget vigyen, a Cervera leverésének hírére megint vissza kellett rendelni. Egyik képünkön Camara hajóhadát mutatjuk be, a mint a suezai csatornán igyekezett áthaladni.

Sagasta spanyol miniszterelnök, a kinek arczképét szintén bemutatjuk, régi államférfi már. Teljes neve: *Don Praxedes Mateo Sagasta*. 1828-ben született s 1854 óta tagja a kortesnek. Egyik vezérfehérja volt a köztársasági pártnak s e miatt két ízben is külföldre kellett menekülnie. Később a monarchistákhoz csatlakozott s a kamara elnöke, majd több ízben is miniszterelnök lett, mint a dinasztikus liberális párt vezére. Most azonban alighanem le kell mondania, mert miniszteriumának tagjai nem tudnak megegyezni a háború és béke kérdésében.

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB VIADALA.

Athletánk viadala, melyről most több képet mutatunk be, mint rendesen, ez idén is egyik kiválóbb része volt a tavaszi és nyári sportünnepélyeknek, melyet szép számmal látogatót a férfias sportok iránt érdeklődő közönség.

A műsor atletikai és kerékpáros számokat foglalt magában. Előbbiek közül a két országos bajnok, nevezetesen az egy angol mérföldes sifutás és távolugrás, továbbá az Esterházy-émlékverseny keltett nagyobb érdeklődést, míg az egy angol mérföldes sifutásban a diadal ezúttal Ausztriának jutott, mely a bécsi atletikai klub képviselőjéül egyik kiváló ügyességi tagját, *Graf Felixet* küldötte a versenyre, ki a tavalyi bajnokot, *Rudl Bohumilt*, a „Sparta” tagját győzte le; a távolugrási bajnokságot ellenben a magyar atletikai klub fiatal tagja, *Gajzágó Tibor* nyerte el. *Szokoló Alajos*, a M. A. K.-nak ismert ügyes versenyzője, a néhai gróf Esterházy Miksa, az atletikának hazánkban meghonosítója s a magyar atletikai klub alapítója és első elnöke emlékére alapított emlékdíjat nyerte meg a gátversenyben, melyre szép számmal jelentek versenyzők; ezek közt kitűnt *Pertich Kálmán*, ki a három előfutamat követő döntő küzdelemben mellősszal érkezett be a győztes Szokoló mellett. Athletánk meg lehetnek elégedve versenyeik eredményével, mert ámbár a versenyen nyolcz budapesti egyesületen kívül a vidék, valamint Bécs (három egyesülettel) és Prága is vetélkedett a győzelemért, tizenhárom verseny közül tizet a magyar atletikai klub nyert meg. Szép eredményt mutatott föl *Porteleky László*, ki a súlydobásban nyertes, a távolugrásban pedig második lett. *Pertich Kálmán*, ki a 100 yardos sifutásban győzött, a gátversenyben, mint említettük, igen jó második lett; *Sasse Károly* a magasugrásban, *Vagner Zoltán* a negyedangolos sifutásban, *Bunyitay Sándor* junior versenyben, *Toldy Ernő* a handicapeban lett nyertes, *Kirchknopf Ferenc* és *Vizner Máté* a kerékpáros számokban győztek. Az idegenek közül szép sikert mutatott föl a bécsi sport-klub training tagja, *Engländer*, ki az öt angol mérföldes sifutásban lett nyertes s a közönséget is tapsra ragadta, maga mögött hagyván *Wolfot*, a prágai „Sparta” jó futóját és *Albalát*, a bécsi „Victoria” tagját. A helyi egyesületek képviselői közül *Keszler Albert*, a „Condor” kerékpár-egyesület tagja, győzött az egyik kerékpár-versenyben.

A verseny 13 száma terjedt hosszú műsora mellett is aránylag gyors lefolyású volt, a mi dicséretre válik a rendező egyesületnek, mely közel negyedszázados fennállása óta méltóan foglalja el hazai testedző egyesületeink közt a vezérhelyet.

KERÉKPÁR-VERSENYEK.

Szombaton és vasárnap, e 9-10-ikén és 10-11-ikén a Kolozsvár és Arad közötti országúton kerékpár-versenyt rendeztek. E 310 kilométer hosszú országúton az eddigi legnagyobb gyorsaság 20 óra és 5 perc volt. A mostani verseny célja volt még ennél rövidebb idő alatt megtenni ez utat. Az indulásnál 26 versenyző vállalkozott erre, a kik között a legjobb

SAGASTA SPANYOL MINISZTERELNÖK.

budapesti és aradi, valamint kolozsvári és nagyváradai versenyzők voltak, a kik szombat délután 5 órakor el is indultak Kolozsvárról. Az út Tordán, Felvinczen, Nagy-Enyeden, Gyula-Fehérváron, Szászvárosban, Déván, Radnán és Paulison vezetett keresztül. A versenyzők száma útközben lepadt huszonegyről tizenkettőre és a végcélnál *Baumler Ede* (a budapesti Condor-Kerékpár-Egyesület tagja) lett a győztes egy kerékhosszal *Gillemot Ferenc* (a Budapesti Torna-Klub tagja) előtt, ki után *Papp Ferenc* (a Magyar-Testgyakorlók-Körének tagja) érkezett be harmadiknak, szintén egy kerékhosszal hátrább. *Baumler* 20 óra 33 perc, *Gillemot* 20 óra 33 perc 1 m. p. és *Papp* pedig 20 óra 33 perc 2 m. p. alatt tette meg az utat. A versenyzőket mintegy négy óra hosszat verte az eső és az út hátralevő részét puha, sáros talajon tették meg, ez okból a 20 órán belüli eredményt el sem érthették és e miatt az aranyérmét ki sem adják. Kitűntetést mind a kilencz beérkezett versenyző kap.

A budai kerékpár-egyesület a múlt hó 26-án tartotta meg főversenyét a milleniumi versenypályán. A különböző futamok között azonban főleg az e napon döntés alá került „magyarországi bajnokság” kivívása érdekelte a szépszájú közönséget, a mely zűföldig megtöltötte a néző-tribünöket. A megnyitő-verseny után következett a „magyarországi bajnokság”-ért való küzdelem 10.000 méter távolságon. E szép díjért, a mely a nagy aranyérméből és a bajnoki vállszalagból állott, tizenegy versenyző szállott ki a sakra és pedig: *Baschtyr Ernő* (a Condor-Kerékpár-Egylet tagja), *Gillemot Ferenc* (Budapesti Torna-Klub), *Kirchknopf Ferenc* (M. A. K.), *Keszler Albert* (Condor K. E.), *Krempels József* (M. A. K.), *Lautner Dezső* (Pécsi K. E.), *Mersdorf Péter* (M. A. K.), *Mészáros Lajos* (Budai K. E.), *Papp Ferenc* (Magyar-Testgyakorlók-Köre), *Seregi Sándor* (Condor K. E.) és *Telkes Aladár* (Budai K. E.). Az 500 méter hosszú versenypályát húszszor futotta körül a versenyző csapat, mi közben *Krempels* egy ízben el is bukott, de szerencsére baja nem történt. A végső küzdelemben *Lautner Dezső* lett egy és egyenzed géphosszal győztes, 17 perc és 55 másodperc alatt futva meg az utat; utána másodiknak *Kirchknopf Ferenc* és harmadiknak két és fél géphosszal *Keszler Albert* érkezett be a célhoz. A vezető-díjat *Papp Ferenc* kapta, mivel ő haladt el legtöbbször mint első a cél-vonal előtt. Az e versenyben részt vevő csoportját képeiben is bemutatjuk. Ezután még több verseny következett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Pásztor Árpád. Színek. Budapest 1898. Pásztor Árpád modern ember, korának eszméi foglalkoztatják, korának kétségei gyötrik. Leginkább érdekli a munkáskérdés, melyet erősen radikális irányban fejteget. A feltámadásban nem a világot megváltó

és üdvözítő szeretet feltámadását látja, hanem a vérben forgó szemekkel a szabadba rohanó munkásokét, kik megdönteni akarják a régi rendet, lerombolni a régi világot s „teremtővésszesen” (?) dübörögnék a paloták felé, harsogva a feltámadás dalát”. Igazolva látja a pálinkától kődösülő aggyal hentergő munkást; mert hiszen a gyár fojtó levegőjében emésztő munkában kimerült munkás, midőn a csapszékben mohón nyeli a pálinkát, vérébe új életet érez ömleni s legalább néhány percze „független, nem gép, fiatal, szabad”. A „Sztrájk előtt” a munkások ajka néma, csak a szemük lövel vilámokat, csend van a gyárban, mint a természetben vihar előtt. Schol egy kis megnyugvás, kiengesztelődés. A „Kutyabölcsesség” a hűség, ragaszkodás szatirája. Mind e költeményekre nem igen illik a gyűjtemény címe, mert színek helyett csak sivatágot, egyszínű szürkeséget látunk, olykor a maga meztelenségében rajzolt rútat, mint pl. a „Pusztulás” című versben. A kötet második felétől kezdve más világba lépünk. Az „Erdőn-mezőn” feliratú ciklusban megmutatja szerző, hogy élénk érzéke van a természet szépségei iránt, itt már igazán színesen fest, s érzései is melegebben buzognak szívéből. Hasonlót mondhatunk „Az Adrián” című ciklusról. A szerelem is hint egy-két sugarat a kötetben, de csak mintha futó felhők közül bukkanna ki. Pásztor Árpád, fogyatkozásai dacára, határozott költői tehetség, fejlődése elé érdeklél nézünk. A kötet ára 1 forint. Álljon itt belőle mutatványul a következő költemény:

Tél a délvídeken.

Másképp süvölt a szél az én hazámban,
Másképp nyargal hóparipán a tél;
A merre száguld, elhal minden élet,
A fák között sikongva száll a szél.
Király a rónák végtelen hazáján,
Birodalma fehér, szűztiszta hó,
Diadalújtát semmi el nem állja,
Hatalma nagy, erős, mindenható.

Nem is tél ez itt lenn a délvídeken,
Nem is szél, mely oly lanyhán lengedez.
Az ég sötét... Halk eső hull a földre,
A természet bús temetése ez.
A fényes, zöld babérfák megfejednek,
A ciprus búsán hajtja meg fejét...
Mintha soha tavasz már nem fakadna,
Oly hervadás terül el szerteszét.

Hol van a kályha élénk, tiszta lángja,
A kellemes, barátságos meleg?
Hol van a lámpa kedves, enyhe fénye,
És hol vannak a kedves emberek?
Magam vagyok az örökzöld hónapban,
A hol erőtlén, langyos, bús a tél.
Nem törődik senki a más bajával,
Itt minden ember csak magának él.

Elvagyom! El! Az én hideg hazámba,
Hadd érjen hó, hadd járjon át a fagy.
Nem kell nekem a pálmák világa,
Az én világom, szép hazám, te vagy!
Otthon eszünnyad télen a természet,
De itt csak búsán haldokol.
A merre járok, mindenütt haldoklás,
Halál vagy élet nincsen itt seholl.

Nem kell nekem délnék csodás hazája,
Nem kell nekem e szürke, enyhe tél.
A hol a tél ily bágyadt, ily elernyed,
Olt az én lelkeim tavaszt sem remél.
Az eső hull... Minden oly árva, szürke,
Érzem, elhervaszt ez a hervadás.
Haza vágyom... Lehet halál körültem,
Ha azt tudom, hogy van feltámadás!

Jókai összes műveinek nemzeti kiadása. Most hagyta el a sajtót *Jókai Mór* összegyűjtött műveinek nemzeti kiadásából a *Kilenczedik* sorozat tiz kötetével. A nagy költő ebbe a sorozatba már újabb regényeit is fölvette, azokat is, a melyek könyvalakban most jelennek meg először. Kilenczven kötetet juttatott már e kiadás Jókai műveiből a magyar közönségnek. A legújabb sorozat tartalma: 81—82. kötet: *Fráter György I. és II.*; 83. kötet: *Páter Péter, Asszonyt kísér — Istent kísért*; 84. kötet: *A cigánybáró, Minden poklokon keresztül*; 85. kötet: *Nincsen ördög, A Maglaj család, A ki holla után áll bosszút*; 86. kötet: *A fekete vér, Hentzi fráter*; 87. kötet: *A két Trenk, Trenk Frigyes*; 88. kötet: *Sárga rózsá, A Kraó, A három királyok csillaga*. (Ez utóbbi most jelenik meg elő-

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB VIADALA. — Kerékpárosok indítása.

Divald fényképe után.

szőr könyvalakban); 89. kötet: *Magnéta; Tegy jót*; 90. kötet: *De kár megvénülni*. A száz kötetes kiadás részletfizetés útján is megrendelhető a *Révay Testvérek* irodalmi intézet részvény-társaság kiadóhivatalában Budapesten.

Az Olcsó Könyvtár, a Franklin-Társulat ismert népszerű vállalata, mióta 10 krajczáros füzetekben bocsátja közre megválogatott köteteit, sűrűn jelenik meg újabb és újabb füzetivel. Most is nagy sorozat van előtűnk hazai és külföldi művekből. E füzetek tartalma a következők:

Aurélia néni, regény, írta Theuriet A., francziából fordította P. L. Négy füzet, ára 40 kr. *Az erdélyi cigány népköltészet*, gyűjtötte és fordította dr. Whisloczi Henrik; ára 10 kr. *Hiawata*, amerikai indus hitrege, Longfellow híres költői műve, angolból fordította Tamási Gyula; ára 30 kr. *Emlékbeszéd Szemere Pál felett*, írta Kazinczy Gábor; ára 10 kr. *A szegénylós*, vigjáték 2 felvonásban, írta Moncrieff, angolból fordította Csiky Gergely; ára 10 kr. *A raveloei takács* (Silas Marner), regény, írta Elliot György, angolból fordította Kacziány Géza; ára 40 kr. *Nézd meg az anyját*, vigjáték 3 felvonásban, írta Berczik Árpád, ára 30 kr. *A kilenczvenes évek reformeszméi és előzményei*, írta Concha Győző, ára 20 kr. *A bürök*, vigjáték 2 felvonásban, írta Angier Emil, francziából fordította Perényi István; ára 10 kr. *Bevezetés a tizenkilenczedik század történetébe*, írta Gervinus, némethől fordította Rózságyi Antal; ára 30 kr. *Olasz költők*, költemények gyűjteménye, fordította Radó Antal; ára 30 kr. *Laelius a barátságáról*, Cicero híres elmélkedése, latinból fordította Némethy Géza; ára 10 kr. *Berlichingeni Gottfried*, a vaskezlő, dramatisált történet, írta Goethe, némethől fordította Balla Mihály; ára 30 kr. *Börtönem*, írta Pellico Silvio, a piemonti költő, ki az osztrák politikai foglyok börtönéi életét írja le megindító módon, s anyvi ellenséget szerzett Ausztriának; olaszból fordította Erdélyi Károly; ára 30 kr. *Az olasz művészet hőselete*, a nagyírú Taine műve, francziából fordította Kádár Béla; ára 10 kr. *A híres neves Tholdi Miklósnak jeles cselekedeteiről és bajnokságáról való történet*, írta Illovai Selymes Péter. A híres Toldi-monda XVIII. századbeli költői feldolgozása. Bevezette és jegyzetekkel ellátta Szilágyi Áron; ára 20 kr. *A pápák síremlékei*, a pápaság történetének határkövei; írta Gregorovius Ferdinánd, némethől fordította Hegedűs István; ára 20 kr. *Az arany legenda*, Longfellow költői elbeszélése, angolból fordította Jánosi Gusztáv; ára 20 kr.

Az ősi kastély, regény 3 kötetben, írta Richard H. Savage, angolból fordította Cserhalmi H. Irén. Megjelent az Athenaeum Ovasótárában. Előkelő műve, ki e regényben egyéb jó tulajdonokon kívül még korfeszőnek is mutatja magát, megkapón elevenítvén fel azt a közelmult időt, midőn a legízott Lengyelország csak külsőleg volt nyugodt. A minden oroszok czárja egyik legderekabb katonáját bízza meg a forradalmat tervező nemesei kutatására, a ki azonban, míg a szabadsággért epukot urakat kényli, maga is rabszolgája lesz egy lengyel asszonynak. Így fonódik össze e szerelmi történettel. Savage regényében sok határos részlet van. Ilyen a mulató lengyel nemesség hályának leírása, s még inkább a pleynai csata. A fordítást is dicsérettel említhetjük. Ára a három kötetnek 1 frt 50 kr.

Fejezetek kötetmi jogunk köréből ezim alatt a budapesti egyetem jogi tanára, *Zsögöd Benő* becses művet bocsát közre, melynek első kötet az Athenaeum r.-társaság kiadásában most jelent meg. Jóllehet a polgári perek tulnyomó része a vitás kötetmi viszonyokból keletkezik, a magyar kötetmi jog irodalma szegényesnek mondható. *Zsögöd* a magánjogi kötetmi részt különös tanulmány tárgyává tette, s az egész magánjogi kötetmi viszonyok beható tárgyalását kapjuk tőle. Művének első kötetét hat fejezetre osztik, egymint: „Telek-könyvi szolgáltatás. Fajlagos kötetem. Kártérítés. Szolgáltatási hely. Szolgáltatási idő. A szolgáltatás némely möbbeli oldalaiól.” — Minden fejezetet és szakaszt a vezérszöveg nyitja meg, mely tulajdonképpen a jogi elvek foglalatja. Ennek a vezérszövegnek értelmezésére azután bőséges jegyzeteket közöl. A könyvnek nemcsak a tanuló jogászfűjság veszi hasznát, hanem általában a törvénykezésnél, mint nagy tekintélyű forrásmunkára hivatkozhatunk rá. A kötet ára 8 frt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az országos dalár-szövetség az idén Aradon tartja dalversenyét. A város szíves fogadtatást készít a dalos népnek. A város e hó 13-iki közgyűlésén *Intitorisz főjegyző* méltatta az angustusban tartandó országos dalverseny kulturális és hazafias jelentőségét. Azt ajánlotta, hogy a város jutalomdíjat szavazzon meg. *Barabás Béla* országgyűlési képviselő visszaemlékezett a harminez év előtt Aradon tartott első dalverseny jelentős következményeire. Lelkesen ajánlotta, hogy a társadalom érdeklődjék az ünnepr iránt. A közgyűlés egy képviselő ellenében mindent megszavazott.

A siket-némák váci intézetéből. A siket-némák váci intézetében mult héten tartották meg az évrő vizsgálatot. Az idén nyolczan végezték el az intézetet s ezeknek szunnado értelme teljesen fölébredt; beszéloképességük, valamint kézi ügyességük annyira fejlődött, hogy egy-két év alatt bármely mesterségben kiképezhetik magukat. Csak az a szomoru, hogy azok a szerencsétlenek, a kiket ebben az intézetben félig-meddig visszaadnak az életnek, csak elenyésző csekély töredéke a hazánkban élő siketnémáknak. Négyezer siketnémának kellene évente iskolába járnia s a váci intézet csupán 350 növendéket képes nevelni.

MI UJSÁG?

A király a felvidéki hadgyakorlatokon. Az ez év őszén Szepes megye területén tartandó királygyakorlatok ideje alatt a főhadiszállás *Lőcsén* lesz. Az elszállásolás ügyében ott időzött udvari bizottság már befajezta az arra vonatkozó előkészületeket és visszatantozott Bécsbe. Ő Felsőge a király a megyeházon levő főispáni lakáson száll meg, ugyancsak a megyeháznak többi lakostályaiban a királynak két főhadisége, gróf Paar és Bolfras, továbbá báró

Beck vezérkari főnök, König udvari tanácsos, gróf Moltke németországi és Di Nawa olaszországi katonai attasék és az udvartartáshoz tartozó személyzet, mindössze 107 személy. A három főherczeg közül *Ferencz Ferdinánd* és *Ferencz Saluator* a Probstner-féle kastélyban és *József* főherczeg a kath. plébánián fognak lakni. Lőcsőre érkeznek ez időre Krieghammer közös hadügyi, Bánffy báró, Fejérváry és Perczel miniszterek. A sétátéren ideiglenes udvari étkezőszótort álltanak. Az eddigi megállapodások szerint a király szeptember 11-én fogja a különböző küldöttségeket fogadni. Már augusztus 1-én jönnek ide az udvari hivatalnokok a lakások berendezése végett.

A királyné üdülése. Erzsébet királyné e hó 16-ikán érkezik *Nauheimba*, hol a Tracht-féle nyaralót rendezték be számára, mely a Johannisberg lábánál fekszik; a furdésre pedig a 3-ik számú furdőházban, melyet egyik képünkön is bemutatunk, a csarnok fejedelmi részét, az u. n. „Fürsten-Bad”-ot rendezték be számára a legkényelmesebben. Orvosa *Schott* tanár lesz, a róla elnevezett gyógyító mód megalapítója. A királyné kísérője tizenegy személyből áll. Megérkezésekor, a királyné kívánságára, minden ünneplőességet mellőznek.

Ferencz Ferdinánd főherczeg házasságáról. A mult héten a bécsi és külföldi lapok útján az a feltűnő hír terjedt el, hogy *Ferencz Ferdinánd* főherczeg legközelebb jrgyett vált a cumberlandi herczeg leányával, *Mária Lujza* Viktória herczegnővel. A feltűntést az az ismert helyzet okozta, mely a német császár és a cumberlandi herczeg közt fennáll. A cumberlandi herczeg Hannovera trónörökőse, roppant Welf-kincsek tulajdonosa, de se a trónért, se kincseiért egyetlen lépést sem tesz Berlinben, hanem száműzöttnek és hontalannak valja magát. Most a bécsi hivatalos lap kijelenti, hogy a házasság híre teljesen alaptalan.

Az új országház szobrai. Az új országház belső berendezésén nagyban dolgoznak. A két ülésterem monumentális, művészi alkotás lesz s minden része nemes anyagból készült. Pompián rendezik be a mellékhelyiségeket is, a melyekbe eredeti majolika szobordisznitések jönnek. Az apróbb disznitések 1 méter 20 centiméter magas szobrok és szoborcsoportozatok. Az építés vezetősége tizenegy ismert szobrászművészt bízott meg ezek mintázásával. A művészek most mintázzák az allegorikus szobrokat, a melyek az ipar, kereskedelem és közgazdaság minden ágát tünetik föl jelképes alakban. A nagy álléstermek mellékhelyiségei számára mintegy százhusz ilyen szobor készül.

A király művásárlásai. Az iparművészeti társulat az ősszel nagy kiállítást rendez. Ezen magyar művészek terveit uonám készült iparművészeti tárgyak lesznek láthatók. A közoktatási miniszter értesítette a társulatot, hogy a király nagyobb vásárlásokra határozta el magát, a mire magánpénztárából 3500 forint van előirányozva. Az ezredévi kiállítás óta ez lesz az első eset, hogy a király iparművészeti alkotásokat ily jelentős összegben vásárol. Ez és a közoktatásiügyi miniszter vételei, a ki az iparművészeti muzeum s egyéb muzeumok számára fog vásárolni, bizto-

Erdélyi fényképe után.

A BUDAI KERÉKPÁR-EGYESÜLET VERSENYÉRŐL. — Versenyzők a magyarországi bajnokságért.

sítják, hogy a vásárlások nagy mérvet fognak ölteni.

Zrinyi a költő emléke egy stájer fürdőben. Zrinyi Miklósnak, a költőnek és hadvezérnek Rohitsch-Sauerbrunnban, Stiriában a magyar fürdővendégek emléket akarnak állítani. Zrinyi volt ugyanis a fürdő fölfedezője. A magyar fürdővendégek adakozását gyűjtöttek.

Gróf Zichy Jenő ázsiai utazása. Csak kevés hír érkezik a messze távolból gróf Zichy Jenő ázsiai expedíciójáról. Péterváron keresztül jött távirati jelentések szerint, az utazók haladnak kitűzött céljuk felé, az orosz hatóságok mindenütt előzékenyen támogatják. Mivel pedig az orosz befolyás most Kínában nagy, remélhető, hogy itt is nagy segítségükre szolgálnak. Gróf Zichy kutatása két irányban fáradozik: keresni a nyelvben és keresni a régiségekben a magyar nyomokat az európai Oroszország déli és keleti, s az ázsiai Oroszország déli részén. Ezeket a kutatásokat egy Pétervárra érkezett távirat szerint mindkét irányban szép siker koronázta. Sok nyelvokosságot gyűjtöttek össze az utban eső kis népek nyelvéből, valamint számos magyar vonatkozású régiséget irtak össze a kievi, kanzasi, perimi és jekaterinenburgi múzeumban. Szóval az expedíció minden esetre hozzájárul annak a vonalnak pontosabb meghatározásához, melyet eleink követtek, mikor ezt a hazát elfoglalták.

A piaristák új rendfőnöke. A magyar kegyes tanítórend kormánytanácsának tagjai e hó 11-ikén ültek össze Budapesten, hogy a májusban elhunyt Frank Ferenc rendfőnök helyett új főnököt választ-

szanak. A kormánytanács Magyar Gábor rendi kormánytanácsost, a szegedi főgimnázium igazgatóját választotta meg egyhangulag helyettes rendfőnöknek, főruházva őt a rendfőnököt megillető minden joggal. Magyar Gábor a választást elfogadta és ezzel a kegyesrend legfőbb méltósága két évre be van töltve. Az új főnök egyelőre mint vikárius provinciális kormányozza a rendet, mert a kormánytanács csakis illet választhat, rendes tartományi főnököt azonban nem, mert az ilyent hat évről hat évre egyedül a rend nagykáptalani gyűlése választhatja meg. Jogköre azonban ép olyan lesz, mint a rendes tartományi főnöké; elnevezése pedig csakis azért különbözik a rendes tartományi főnökétől, mert megválasztása nem hat évre, hanem csak a legközelebbi nagykáptalan gyűléséig tart.

Elárverezett színházak. A multkor a székesfehérvári színház fölött ütötték meg a dobót. Nyirkállón is van színházi épület, de a színészek már régen kerülnek. A város tehát elhatározta, hogy az épületet eladja. A berendezést a mult héten már elárverezték. A vidéki magyar színházra nagyon ráfér az a segély, melyet a belügyminiszter ezentúl az eddiginél nagyobb összegben fog kiosztani.

A lóversenyek jövedelme. Mily összegek forognak a lóversenyi fogadásoknál, kitűnik abból, hogy a magyar lovaregylet a jövedelem másfél százalékát tartozik a főváros szegényalapja javára szolgáltatni. Ez az idén a totalizátor és bookmakerek után 31,423 forint.

Eljegyzés. Bély Mihály magyar kir. csendőrhadnagy Csurgón eljegyezte Halász Margit kis-

asszonyt, dabasi Halász Imre galamboki ev. ref. lelkész leányát.

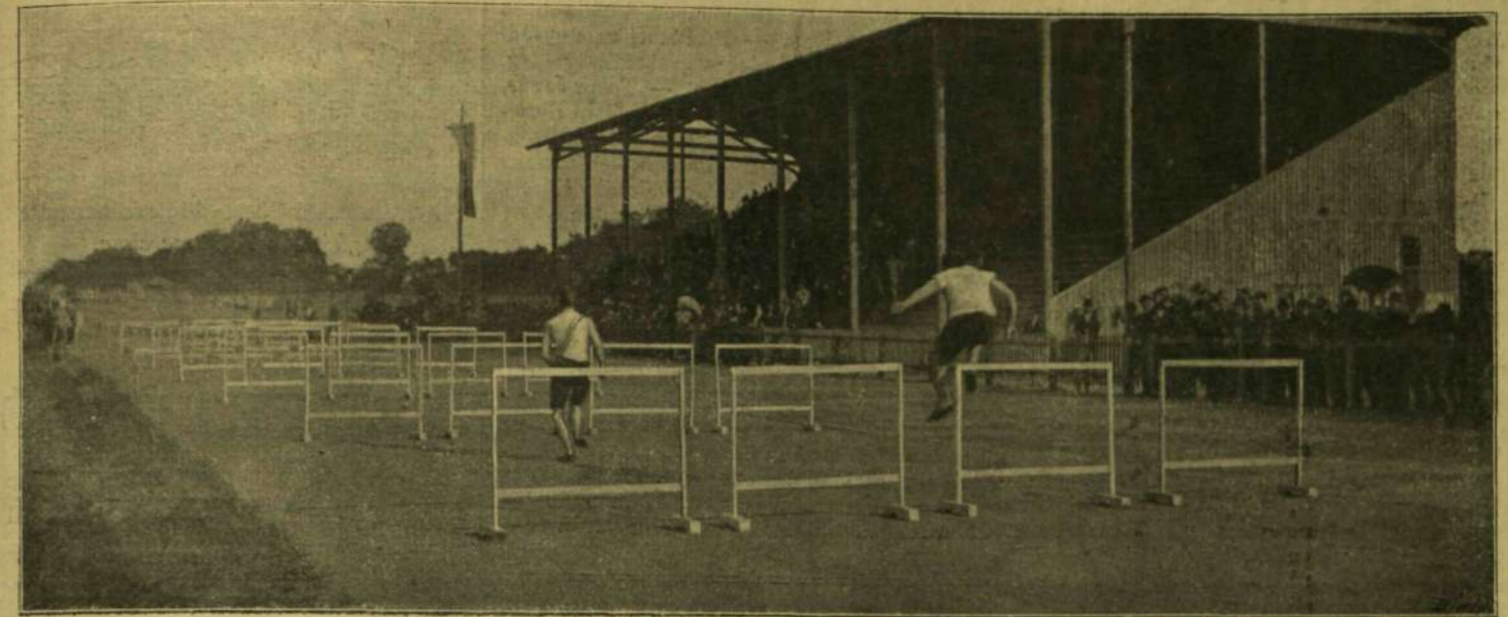
André sorsa. Julius 11-ikén mult esztendeje, hogy André és két társa, Strindberg és Fraenkel fölszállott léghajójával a Spitzbergákról, hogy a szelek szárnyán eljusson az északi sarkra. Semmi hír róluk. Szervezik a kutatást, hogy nyomukat találják, bár csak a halottak hideg és néma nyomait. Csak a vérmes reménység hiszi, hogy még életben lehetnek. Hamis hírek esztendő alatt bőven érkeztek. De csak egy volt, mely a «Sas» léghajóról eljutott. Mult év augusztus havában az «Alken» halászhajó elfogott egy postagalambot, a mely ezt az üzenetet hordozta: «Julius 13. déli 12 óra 30 perc. Éjszaki szélesség 82-2, keleti hosszúság 15-5. Jó út kelet felé. André.» André tehát negyvenhat órával fölszállása után mindössze vagy háromszáz-három kilométert haladt előre éjszakai útjában. Harminez napra való gáz volt a gömbben, a melylyel kényelmesen átröpülhetett a póluson és valahol Alaskában vagy Kelet-Szibériában ki is köthetett volna. De nem így történt. A sarki szelek bizonyosan forgatagukba kerítették a «Sast» és ismeretlen helyre rohantak vele, talán a tengerbe hajtották, talán a Ferencz József-földre vagy a sarkvidék még föl nem kutatott szárazföldjére lökték. Azóta semmi hír sem érkezett Andréről és utatársairól. Nem hiszik, hogy élne. Egy léggömb három ember számára ruhát, fegyvert, élelmi szert nem vihet annyit, hogy esztendeig is elég lehessen. Alig lehet másképp, mint hogy elveszték mind a hárman!

Régi fejedelmi sisak a Dunában. Budapesten az esküteri hid építési munkáinak megkezdése óta

Dunky fivérek fényképe után.

A KOLOZSVÁR ÉS ARAD KÖZÖTTI KERÉKPÁRVERSENYÉRŐL. — Az elindulás Kolozsvárról.

GÁTVERSENY.

már számos régiséget, nevezetesen római feliratos és domborműves emlékeket találtak. Mindezek között gót betűkben olvasható: «Manus sancti Vladislavi martiris regis Vngarorum.» E szók közt egy kis tüvelemen át látni a nagy király csontját. A mű kidolgozásának stílusa arra vall, hogy az a XV. század első felében készült.

* A legrégibb levéltár IV. Amenofis egyiptomi faraoé, a XV. századból Kr. e. Mintegy 300 levél van benne agyagtáblákon ékírással és khaldeai nyelven írva. A levelek nagy része külföldi fejedelmektől ered, kik között ott vannak Kis-Ázsia, Cziprus sziget, Babilon, Észak és Szíria összes fejedelméi. A rendkívül érdekes gyűjtemény történeti becű, mivel egész sereg város és uralkodó nevét tartalmazza s felvilágosításokat nyújt az akkori életmódról, nagyobb része azonban terjengős keleti udvariasággal írt üdvözlő irat diplomáciai vonatkozással. Jellemző, hogy minden levél khaldeai nyelven van írva. Úgy látszik, hogy az volt akkor a diplomácia nyelve, mint a középkorban a latin, s újabb korban a francia. Van szó e levelekben jogi dolgokról és iparvédelemről is, tanúsítván, hogy az akkori művelődés már meglehetősen fejlett volt.

* Vándorló levél. Amerikában 1844-ben a yalei college utolsó éves növendékei fogadták tetteket, hogy egy levelet köröznek egymás között állandóan, melyre mindenik felírja legutolsó élményeit s azután betűrendben következő társához küldi, hogy az elolvassa mind s azután ő is írjon belé. Fél századnál hosszabb idő óta állandóan körözik ezt a levelet, mely ma már jelentékeny csomóvá nőtte ki magát, bár a legtöbb író már rég elhalt.

HALÁLOZÁSOK.

Szász Béla egyetemi tanár temetése Kolozsvárt július 9-én ment végbe az elhunyt tisztelőinek nagy részével. Testületileg vettek részt a temetésen: az egyetem tanári kara, az erdélyi református

egyházkerület igazgató-tanácsa, a református főgimnázium, stb. A koporsó mellett a polgári dalegylet gyászala után Molnár Lőrincz lelkész mondott megható imát. Ezután ismét a dalegylet éneke következett. Majd gyászkocsira helyezték a halottat s megindult a hosszú gyászmenet, melyet az egyetemi ifjúság nyitott meg, lobogója alatt. A kisérők sorában képviselve volt Kolozsvár minden egyesülete és testülete, a városi törvényhatóság, a tanács, a különböző hitfelekezetek lelkészei, a kolozsvári összes tanintézetek igazgatói, tanárai és tanítói, az elhunyt számos tanítványa, stb. A halottas kocsi után, melyet a koszorúk sokasága borított, az elhunyt kiterjedt rokonsága (közte Szász Domokos püspök, Szász Róbert, stb.) s az egyetem tanárai haladtak. A sírnál az egyetem bölcsészeti kara nevében Terner Adolf dr. vett becsüt a pályatársól, szépen emlékezve meg érdemeiről, melyekkel mint tudós, költő és egyén elismerést, tiszteletet és becsülést vívott ki a társadalomban. Az egyetem bölcsészeti kara külön gyászjelentést is adott ki. A családi gyászjelentés így szól:

Mély fájdalomtól megtörve jelentik alólirottak úgy a magok, mint a közeli és távoli rokonok nevében, hogy a szeretetben gazdag férj, ki a milyen gyöngéd vő s a családi boldogságban megöszült nagypapa, ép oly önfeláldozó testvér és híven szerető após, sógor és rokon vala, Dr. Szász Béla a magyar kir. Ferencz József tudományos-egyetem nyugalmazott tanára, a Magyar Tud. Akadémia levelező s a Kisfaludy-Társaság rendes tagja, Kolozsvár sz. kir. város füzetelethelyi főjegyzője, stb. folyó hó 7-én, élete 59-ik, boldog házassága 30-ik évében, hosszas szenvedés után befűzte szeretetben és tevékenységben gazdag életét. Béke és áldás poraira! Kolozsvárt, 1898. július 7-én. Dr. Szász Béla, szül. Mentovich Julia, mint neje. János, Anna, férje dr. Gyarmathy Dezső és gyermekeik: Ferenc és Lili, Béla, Irén, férj. Székely Ödönné és gyermekeik: Irén, Róbert, Lili, Ilona, Erzsé, Domokos, Andor, Fanni, mint gyermekei, illetve unokái, özve. Horváth Sámuelné, szül. Szász Julianna, Szász Károly, Szász Róbert, Szász Domokos, mint testvérek, családjaikkal, ez utóbbi

MAGAS UGRÁS.

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB VIADALA. — Divald fényképe után.

néhai Szász Gyula családja nevében is. Öv. Mentovich Ferencz...

VILLÁNYI SZANISZLÓ, Szent Benedek-rendi bakonybéli apát...

PRIBÉK ISTVÁN, felszentelt püspök, a veszprémi székeskáptalan nagyprepostja...

ÚJOSZ INACZ, magyar lazarista rendű hittérítő halálának híre érkezik Kínából...

Elhunytak még a közelebbi napokban: TABÓDY JENŐ, kir. tanácsos...

László, kir. mérnök, Nyitrán. — BUTTA JENŐ, Butta József és neje...

Mezőszegedi SZEGEDY IRMA, Szegedy György cs. és kir. kamarás...

Szerkesztői mondanivalók.

A persa. Elbeszélés. Kisé sítaklósabb vonatkozásai miatt...

Az én regényem. Azt írja, legelő verse, s véleményünkül...

Az eszmény. Van benne gondolat; de az egész költemény...

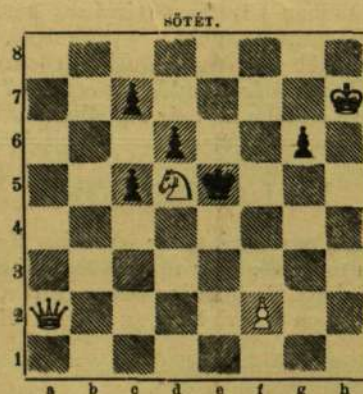
Erdő szélén. Elég csinos, de a közlők tömegében nem...

Hogy nem szerzesz. Gyönyörű kis lány vagy. Vén akasztja...

Nem közelíthetők: A tavaszhoz. Hol, merre vagy? A közép...

SAKKJÁTÉK.

2070. számú feladvány. Gálitzky W. A.-ól.

Világos indul s az ötödik lépésre matot mond.

A 2055. számú feladvány megfejtése Kleit F.-től.

Table with chess solutions for puzzles 1-4, including moves like f8-b5, h7-b6(a).

Helyesen fejtették meg: Budapesti n: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 26-ik számában közölt képtalány megfejtése: Toldi szerelme.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Királyi Pál-utca 4. sz.)

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. Kossuth Ferencz, XXXII. évfolyam.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközéül...

Hogy ezt a szél elerjük, erre névze legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme...

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés...

Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet...

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközéül...

Mindenek előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb...

Table with subscription rates: Egész évre 20 frt, Fél évre 10 frt, Negyed évre 5 frt, Egy óra 1 frt.

Előfizetéseket legelőszérűben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papneveldé-utca 8. intézendők.

Szt.-Lukácsfürdő.

Étterem, kávéház és amerikai bar.

Helyiségeiben egész nap KATONAZENE.

Ékezés teríték szerint. Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Tisztelettel Fodor L. József.

HALTENBERGER BÉLA. Kélmefestő és vegyi tisztító intézet. Kassa, Szerescen-utca 4. sz.

Henneberg selyem. fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krajczárig méterenként...

Legjobb és leghirvevesebb pipere holgypor: a La VELOUTINE. Különleges filzpor BISMUTTAL VEGYITVE. CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

Z. BÁRDI GABI GRÓFNÉ

Ötletesség — elismert fővárosi szépség — legkedveltebb toalette-cikkei:

Satanella-hölgypor (fehér, róza és krém) és SATANEL-JA-CRÈME bőj, szépségüde és hófehér arcra azonnali előállítására!

Satanella-hajszesz mely a hajjal lást akkor is megszűnteti, ha az a legnagyobb betegségek következménye...

Ara 1 forint.

„Megváltó” gyógyszerháza Puj, Erdély Hunyadmegye.

Ha szereti gyermekét, használja a kitűnőnek elismert Kárpáti

egészségi gyermek-tápkávé.

Kapható a legtöbb gyógyszerháznál s minden nagyobb kereskedésben.

1 doboz ára 18 krajczár.

Budapesti főraktár: 7553 EGGER-féle gyógyszerháza Nádorhoz.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Gazdasági jogisme

a gazdasági tanintézetek növendékei és a mezei gazdák szükségletéhez alkalmazva.

Irta Dr. HALLER KÁROLY

kir. egyet. ny. r. tanár és a kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézetben a gazd. jogisme tanára.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.

Ára füzve 1 frt.

WEINWURM ANTAL. fényképezés első magyarországi chemigraphal műintézet. Budapest, IV., Károly-utca 3.

Allamilag kedvezményezett gőzörre berendezett első magyar Torony-óra-gyár 7015

Magyar királyi államvasutak.

HIRDETMEŊY.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a szolnoki mülhelytelepen elő...

A termes gőzhajók 1898. évi nyári menetrendje Fiume-Velence és Fiume Ancona között...

Fiuméből indul Velencébe minden kedden és szombaton 8 órakor este...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor...

DIVALD KÁROLY FÉNYKÉP-MŰTERMÉ BUDAPESTEN.

Kossuth Lajos-utca 12. szám, (a nemzeti kaszinóval szemben).

Ajánlja műtermét mindennemű főtvelekre legnagyob formátumig. Külön műsokorosító osztály.

Heliogravure, Autotypia, Fototypia, Fénynyomat. Telefon összekötötés. 7544

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek működési zavarnál Egger biztos hatáson

MELLPASZTILLAI

veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásonk bizonyultak.

Egger Szóda-Pasztillai.

(1 doboz 30 kr.) Mindkét szert kapható minden gyógyszerháznál. — Fő- és szétköldeési raktár Magyarországon: „Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-kört 17. sz.

A legszebb

6ló virágokat, eskívői és egyéb csokrokat, alkalmi kosárokat, dísznövényeket és virágokat legutányosabban szállít.

REINISCH TESTVÉREK

kereskedelmi kertészte, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.

VIRÁGCSARNOKA

Deák-ter, a földalatti villamos vasút kioskjában. Vidéki megrendelések postafordultával a leggodonosabban eszközölhetnek. 7527

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitűnőbb és legtermészetesebb készítmény a 7502

Margit Crème.

Rövid idő alatt szünteti szepit, májfoltot, pattanást, bőrártást (mit-leser) és minden más bőrártást. Elsimítja a ráncokat és himlőhelyeket...

Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

A női szépség

fenntartására és emelésére a legkitűnőbb szer: Cornelia-arczenőcs

(törvény által védve) 7706

mely az arcnak öde, megelaplan tisztá fiatalos színt kölcsönöz a mit szemmi más szerrel elérni nem lehet...

LESZKOVÁZ MILETA

„KORONA” című gyógyszerháza Ó-Vérbáson (Bácska), 150.

Postai megrendelésnél finom postakör, számpapok és illatszerek hozzácsomagolásra ajánljatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktár Budapest: Török József gyógyszerháza, Király-utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerháza Váci-kört 17.

Utánzóktól óvakodjunk!

KIRÁLYNŐ-ARCZGRÉME,
legjobbnek ismert arczszépítő a vilagon.

Ezen arczgrém a legrovidebb idő alatt eltávolítja az arczról minden bőrtisztítást, u. m. szeptát, pórszeszt, mélyeszt stb. a szí bőrférré és üdév teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 Kr., két tégely 120 Kr. — Készítők: **Temesváry József** Angyal-gyógyszertára Zombor, Jókai-tér 2. Budapest Török József gyógyszerésztárában, Király-utca 12. sz.

PALAIS ROYAL
a fő- és székváros legnagyobb áruháza

ORLAI SÁNDOR perzsa csász., spanyol kir. udvari szállító 7777

Budapest, Koronaherczeg-utca 8. sz.

a következő cikkek gyári árban ajánlja:

Nászajándékok, chinai ezüst-árak, finom bronz-árak, disz-órák, gyémántutánszékerek valódi fogl., valódi párisi legyezők, bőrdiszmű-árak, ezüstbotok, bőrvégek (gürtl), szalag, bársony, arany és fémövek.

Több mint **50** év óta sikerrel használtatik!

Eszéki Spitzer Kenőcs
és az **eszéki Salvator szappan**

Valódi minőségben csakis mint eddig, ezentúl is **VÉDJEJY.** 7709

ESZÉKEN, felsőváros. DIENES G. J.-féle gyógyszer-tárban

készül és megrendelhető. — Szeplőket és máj-foltokat valamint az összes bőrtisztítánságokat biztosan eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz	40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan	50 kr.
1 tégely képszappan	60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizspor 3 szíben	50 kr. és 1 frt.

Figyelemztetés. Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva és kéretik a t. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

KIRÁLYNŐ-ARCZGRÉME
FOTOTYPIA PHOTOTYPIA FARMOTZÉTIKUM

PHOTO SZIN KÓRÁRAFI
A LEGJOBB MŰINTÉZETE Kézilí

GLICHÉT mindennemű **MONIAJANI HÓ**

BUDAPEST Szentkirályi utca 12.

Technikum Altenburg S.-A.
für Maschinenbau, Elektrotechnik und Chemie. Einzug in das neue Schulgebäude März 1899.
Lehrwerkstätte. — Programme kostenfrei durch die Direktion. 7751

30. SZÁM. 1898. BUDAPEST, JULIUS 24. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 14 évtérre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félére — 4 • Külföldi előfizetőknek a postalgó megfizetésű vitellj is csatolandó.

DOBÓI DOBAY JÓZSEF.
1820—1898.

MULT HÓ VÉGÉN a sárosmegyei Dobó község ősi templomának sirboltjába egyik utolsóját temették el azoknak az 1848—49-iki magyar szabadsághősöknek, a kiknek a gondviselés megengedte, hogy az alkotmány helyreállítása után felállított új magyar királyi honvédség első szervezésében s kifejlesztésében vezető szerepet vegyének.

Dobói Dobay Józsefet kiserlte sirjába a mondott helyen kiterjedt rokonsága és Sárosmegye értelmiségének színe-jovása és a honvédelmi miniszter képviselte a boldogult rangját megillető katonai pompa kifejtése mellett, és a sor-tűz, mely a halállal annyiszor szembe nézett őz katona sirja fölött eldőrdült, mintegy epilógusa volt egy hosszú, munkás, érdemekben és dícsőségben egyaránt gazdag életpályának, melynek változatos folyásáról itt is meg akarunk emlékezni.

tott az 1848 júniusában főhadnaggyá előléptetett fiatal tisztnek érdemek szerzésére, a mennyiben a lázadók ellen kivezényelt székely zászlóalj egyik századának parancsnoka lett, s e minőségében az augusztus és szeptember hónapokban Szent-Tamás körül folyt harcokban tevékeny részt vett.

Annak az atyának, a kit a magyar kormány 1848 júniusában az Erdélyben felállítandó honvédszázaljak szervezésének vezetésével megbízott kolozsvári központi választmány elnöki tisztjére emelt, fia is egész lelkesedéssel csatlakozott a nemzeti ügühöz, s így Dobayt október 30-án már mint kapitányt látjuk Schwechat mellett az osztrákok ellen harcolni. Közvetlenül azután a 31-ik honvédszázalokhoz helyezték át, a hol mint törzskari tiszt Riczko ezre-

des, határszéli parancsnok oldala mellett működött Simonics ellen. 1848 decemberében Hodos mellett Urban csapatait csupán két századnyi fegyveres erővel vissza tudta verni, s később Csucs mellett Wardener császári tábornok serege ellenében aratott három honvédszázaddal és két ágyúval győzelmet, a mely tényeért nyomban őrnagyi rangra emeltetett.

A beköszönt, végzetes 1849. év mindjárt kezdetén a csaták s azokkal az érdemek egész hosszú sorát hozta meg Dobaynak. Részt vett januárban Nagy-Szeben első ostromában és a szelindeki ütközetben, februárban a vizaknai csatában és Szász-Sebes megostromoltatásában, február 7-én pedig Szászvárosnál az ellenség-től körül levén véve, sűrű golyózápor közepette szabadította meg Pap László századdal és magyarok egy ágyúját. Már két nappal később a piskii hídnál látjuk őt a sikerült ostromot vezérelni s később Bem megbízásából, ki őt alacsony termete és hősi bátorsága miatt «kis Leonidas»-ának nevezte el, a Borgó-Rusz és Borgó-Prund melletti csatában is vezényelt s visszaverte az ellenséget.

SIÓFOK-FÜRDŐ
a Balaton mentén.

A «Siófok» Balaton fürdő részvénytársaság szállodáinak szobái a társaság siófoki irodájában előjegyezhetők.

Három modern berendezésű szálloda.

A «Központi» szállodában szobák 120—150 forint idény-áron kaphatók.

Siófok fürdő rendkívül jó fekvése, a fürdő finom fővénnyel és idegedző hullámvérése, a gyönyörű park és parti sétány, valamint azon kényelem, mely a mai kor igényeinek megfelelően a társasági fürdőtelepen fellelhető.

„SIÓFOK” FÜRDŐTELEPET
Magyarország látogatottabb fürdőhelyei sorába emelték.

Uri ellátás. — Csónakázás, lovagló és kerékpár-pálya, lawn tennis, hangversenyek, táncestélyek, katonai- és cigányzene, bel- és külföldi mindennemű hírlapok stb., stb. — Felvilágosításokkal készséggel szolgál a „Siófok” Balaton fürdő részvénytársaság igazgatósága.

FÖLDESZ L.
puskaműves
BUDAPEST, Muzeum-körút 3. sz.

Kétesüví Lefancheux vadászfegyver 15 frt, kétesüví Lancaster hosszú kulccsal 15 frt 50 kr, kétesüví Lancaster kakas közösti kulccsal 23 frt 50 kr, kétesüví Lancaster kakas közösti kulccsal, pa-közszeg damaszt csóvel 34 frt, kétesüví Lancaster Pieper-féle 34 frt, kétesüví Lancaster Pieper-féle finom pa k szeg damaszt csóvel 48 frt, Greener rendszerű kétesüví Lancaster finom damaszt csóvel 55 frt. — Régi fegyverek újakkal kicseréltek. — Az összes vadászcikkek, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7772

Szépség és egészség.

Korunk főnyavalyja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor** 1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franco küldve 6 frt. Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legjobb chinamalt és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője? vagy bármil folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak elűntetésére végett a világhírű **PEPSIN-BOR** használatát által, mely az ételt megemésztést segíti és a gyomrot rövid időn belül teljesen helyreállítja. **Cococora Nagrada-bor** kitűnő enyhe hatású hashajtó és vértisztító szer. **Nova keserű** Minden lipemű készítmény közt a legjobb. Az arczodra országos kiállításokon 16 hatáskört nyert. 1 üveg ára 1 frt 20 kr, 5 üveget franco küldve 6 forint.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.
Kapható Budapesten: 7489
Török József gyógyszer. úrnál és minden magyarors. gyógyszer-tárban.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb érvényes **SAVANYU-KÚT**

Arbony-féle szvajci beretvak kicserélhető pengékkel, föllítmíhatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világhírűek. Teljes jóállás mellett kapható a gyáronál és egész Auszria-Magyarország jobb telepjeiben. — Tessek a védjegyre figyelni. **A. ARBONY, Junge** (Lausanne). 7702

Billige Briefmarken. Preisliste gratis sendet August Marbe, Bremen. 7690

Anyák!
Mielőtt gyermek-kocsi vennének, tekintsek meg, vagy hozzák maguknak ingyen és bérmentve egy képes árjegyzéket az en higenikus, fekvésre és ülésre változtatható kocsijáimról, a melynek belső felszerelése levehető és mosható. 7694

BAUMANN L. szabdalom-tulajdonos **Bécs, VI/2. Millergasse 6.**
Értéktelen utána-tok vásárlástól óvakodni kell. Csak akkor valódi, ha az itt látható védjegy a kocsi-félebe is van égetve.

Kwizda-féle
Restitutionsfluid
cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy üveg ára 1 frt 40 kr. 35 év óta használják udvari istállókban, nagyobb katonai és polgári istállókban, nagyobb megöröltések előtt erősítőszert, ilyenek után az erő visszaszerzésére; továbbá rándulásoknál, az izmok merevsége esetében stb. a lovakat a trainingben erőpróbkára készíti. Valódi minőségben csak fent látható védjeggyel ellátva kapható Auszria és Magyarország összes gyógyszer-tárban és drogeriáiban. Főraktár: **Kwizda Ferencz János.** cs. és kir. o. m., román kir. és bolg. fejed. udv. szállító, ker. gyógyszerésznél 7640 Kornsburgban, Bécs mellett.

LOHSE-féle
LILIAM-RIZSPOR

rendkívül finom, bársonyszerűbb, tömöttebb és takarékosabb valamennyi **Poudre de riz** és **zsíros rizspornál**, a bőrhöz kitűnően s láthatatlanul tapadó. Ugy nappalra mint este.

Fehér és rózsaszinben szőkék számára, **sárga (rachel)** barnák számára; doboza 2 frt. 7699

Vételnél mindenkor a teljes cégre kell ügyelni:
GUSTAV LOHSE BERLIN, 45. Jägerstrasse 46.
kir. udvari illatszerész.
Kapható Auszria-Magyarország valamennyi előbbkeltó gyógyszer-tárban és illatszerészetében.

DOBÓI DOBAY JÓZSEF.

Ezek a fegyvertettei Dobayra irányozták a magyar szabadságharc kormányának figyelmét is és május 6-án Debreczenben kelt elhatározással «vitézsége elismeréséül» a harmadosztályú katonai érdemrendet, június 15-én pedig az alezredesi rangot nyerte el. Alig néhány héttel később Bem altábornagy saját hatáskörében ezredesi rangra emelte.

Új minőségében Dobay előbb Beszterce vidék és «hadmegye» katonai parancsnokává, később a Kőhalom vidékén összpontosított összes honvédsapatok vezérévé lett. Ez időben Bem altábornagy serege a segesvári csatában s Gál Sándor ezredes serege Csikszékben szétveretvén, e vesztett csaták következtében Dobay ezredes a maga csapataival úgyszólván be lett kerítve, mert a székelyföld Clam Galles osztrák altábornagynak került a hatalmába, Dyk orosz tábornok Fogaras és Kőhalom felől nyomult